

Mercator

Pozdravni govor predsednika DS, Ivana Majerleta

Drage tovarišice, spoštovani tovariši, spoštovani gostje!

Začenjam razširjeno slavnostno sejo organov upravljanja Veletrgovine Mercator obrata Tovarne mesnih izdelkov ob praznovanju 20. obletnice obstoja Tovarne mesnih izdelkov.

Dovolite mi, da v imenu delavskega sveta pozdravim vse slavljence, posebno pa pozdravljam tiste člane kolektiva, ki so zaposleni pri Tovarni mesnih izdelkov od prvega dne njene ustanovitve.

Pozdravljam predstavnike celotnega Mercatorja z generalnim direktorjem na čelu ter ostale predstavnike posameznih enot. Pozdravljam predstavnike članov Zveze komunistov, sindikata in organov upravljanja celotnega Mercatorja, pozdravljam še vse prisotne, ki jih nisem posebej omenil.

Tovarišice, tovariši, lepo je in prav, da smo se ob tako za nas pomembnem prazniku zbrali v tako velikem številu in v takem sestavu.

Zbrali smo se, da bi slavili praznik Veletrgovine Mercator obrata Tovarne mesnih izdelkov, 1. julija tega leta je poteklo 20 let odkar je bila Tovarna mesnih izdelkov ustanovljena in ob tej priložnosti poudarjamo pomen obstoja Tovarne mesnih izdelkov v celotnem Mercatorju ter kolektivu obrata, posebno pa slavljencem izrečemo priznanje za vložen dolgoletni trud.

V tem obdobju je kolektiv kljub raznim manjšim in večjim težavam s svojim požrtvovalnim delom in samoodrekanjem dokazal, da se da veliko ustvariti le, če ima sleherni član in celotni kolektiv trdno voljo za uspešno izvrševanje delovnih nalog.

Upam si trditi, da našemu kolektivu trdne volje ves čas ni manjkalo. Vendar danes o težavah, katere so in bodo ne bi govorili, lahko smo le veseli in ponosni, da smo dosegli uspeh katerega ni doseglo marsikatero mesarsko predelovalno podjetje.

Tu med nami so tudi člani kolektiva, ki so pri Tovarni mesnih izdelkov že od prvega dne njene ustanovitve in prav ti tovariši nam lahko služijo za vzgled, kako se morajo reševati delovne naloge.

Letošnje leto je zelo pomembno za naš obrat, saj se bo organiziral v temeljno organizacijo združenega dela. Prav temeljna organizacija združenega dela pa je osnova za neposredno upravljanje, ki temelji na angažiranju slehernega člana kolektiva za pravilno odločanje o vseh pomembnih odločitvah. V prihodnjih mesecih bomo morali oblikovati in sprejeti samoupravni sporazum o združevanju del in sredstev med temeljnimi organizacijami združenega dela. Prav pri oblikovanju tega sporazuma bo imel kolektiv priliko pokazati zrelost odločanja, ki mu jih nalagajo tako imenovana delavska dopolnila.

20 let tovarne mesnih izdelkov

Z osrednjo proslavo, 1. septembra, v Klubu poslancev v Ljubljani, je kolektiv Tovarne mesnih izdelkov z izredno dobro udeležbo in v odlični organizaciji, proslavil 20 let svojega obstoja.

Na razširjeni seji samoupravnih organov so z nagradami in priznanji počastili delavke in delavce z 20., 15. in 10-letno delovno dobo. Jubilatov je bilo

kar 104, kar pomeni, da je v tem obratu skoraj vsak tretji delavec pri hiši dlje kot deset let.

Na podelitvi sta govorila predsednik DS Ivan Majerle in direktor obrata Rudi Miler. Kolektivu in jubilatov pa je v imenu vsega podjetja čestital za uspešen razvoj in se zahvalil za dobro delo generalni direktor Adolf Osterc.

Generalni direktor veletrgovine Mercator Adolf Osterc govori slavljencem — udeležencem proslave ob 20-letnici Tovarne mesnih izdelkov

Govor direktorja Rudolfa Milerja

Tovariši in tovarišice, spoštovani gostje.

Tovarna mesnih izdelkov je bila ustanovljena z odločbo Mestnega ljudskega odbora Ljubljane št. 1055/53 z dne 1. 7. 1953, kot industrijsko podjetje za predelavo mesa, klanje ter prodajo na drobno in debelo.

Leta 1953 je bilo zaposlenih 140 članov kolektiva. Ob ustanovitvi je imela Tovarna mesnih izdelkov 33 prodajnih mest za sveže meso in mesne izdelke ter 1 prodajalno za prodajo rib. Celotni promet je takrat znašal 350 milijonov S dinarjev, proizvodnja mesnih izdelkov in suhega mesa je znašala dnevno 1–2 tone.

Od ustanovitve Tovarne mesnih izdelkov pa do leta 1965 so razne oddelke v sedanji tovarni opravljali razni upravljavci kot Trg na debelo, Klavnica samo za uslužnostne zakole, Trgohlad v izgradnji itd.

Tovarna mesnih izdelkov je morala več kot 10 let tem upravljalcem plačevati visoke najemnine za hladilne prostore, skladišča, usluge klanja itd.

Zaradi take razdrobljenosti in neorganiziranosti v podjetju ni bil mogoč nikakršen razvoj. V 10 letih do leta 1965 ni bilo vloženega ničesar v razširjeno reprodukcijo, opravljena so bila samo najnujnejša vzdrževalna dela.

Dne 1. 7. 1963 smo se pripojili k Trgohladu, ki je imel v upravljanju del obstoječih prostorov Tovarne mesnih izdelkov.

Integracija Trgohlad — TMI ni bila opravljena na ekonomski

osnovi, skupnih interesih, niti programa razvoja ni bilo. Prikazano je bilo, da Tovarna mesnih izdelkov ni zmožna sama upravljati z osnovnimi niti z obratnimi sredstvi, zaradi tega so bile vse službe razen komercialne v podjetju Trgohlad.

V skupnem računovodstvu so se sredstva prelivala in uporabljala ne glede na to kdo jih je ustvaril, saj je takratni Trgohlad porabil za gradnjo Hladilnice 52 milijonov lir retencijske kvote ustvarjene z izvozom mesa v Tovarni mesnih izdelkov. Taki posegi pa tudi visoke najemnine so odločilno vplivale na ekonomsko moč Tovarne mesnih izdelkov, ki je delala in živela v nemogočih prostorih, oziroma objektih starih 80 let.

Tovarišice in tovariši, to so vzroki, da ta združitev ni trajala več kot dobri dve leti.

Dne 21. 7. 1966 se je kolektiv po temeljiti razpravi na delavskem svetu Tovarne mesnih izdelkov odločil, da se priključi delovni skupnosti Veletrgovine Mercator. Ta sklep je tudi CDS potrdil na svoji seji dne 26. 7. 1966 z vsemi pogoji in predlogi s strani TMI. Izdelana je bila ekonomska analiza z vsemi načrti bodočega razvoja.

Že ob pripojitvi Tovarne mesnih izdelkov k Veletrgovini Mercator smo se zavedali, da prevzemamo veliko odgovornost glede oskrbe celotnega podjetja s svežim mesom in mesnimi izdelki. Zaradi tega smo morali pospešeno

razširjati in organizirati proizvodnjo mesa in mesnih izdelkov.

V letih 1966–1971 smo morali z maksimalnimi naporii ustvarjati pogoje za večjo in nemoteno proizvodnjo. Uredili in obnovili smo vse od energetskih virov, hlajenja, kompletnega strojnega dela v proizvodnji, voznega parka, sanitarnega dela ter notranjega transporta.

V tem obdobju je bilo vloženih v razširjeno reprodukcijo v proizvodnji in prodaji 3 milijarde 479 milijonov starih dinarjev. Istočasno smo ustvarili lastna zadostna obratna sredstva za nemoteno poslovanje, saj delamo že vrsto let brez bančnih kreditov.

Za tako ustvarjeno ekonomsko bazo se moram predvsem zahvaliti vsem slavljencem prek vas pa tudi celotnemu kolektivu, vodstvu podjetja za razumevanje in pomoč, ki smo jo bili deležni.

Tovarišice in tovariši, v nakanem obdobju je Tovarna mesnih izdelkov povečala obseg proizvodnje za 10-krat. V obdobju leta 1966–1971 smo ustvarili približno 4–5% čistega dobička od realizacije prometa. Tedaj je bilo tržišče tudi dokaj dobro založeno s svežim mesom in mesnimi izdelki.

V času rekonstrukcije Tovarne mesnih izdelkov smo delno izboljšali tudi pogoje dela, izgradili novo menzo z bifejem, v katerem se hrani pretežni del kolektiva.

V obdobju 10 let smo kupili za svoje delavce 3 stanovanja, 63 članom kolektiva pa odobrili 186

milijonov S dinarjev stanovanjskega posojila za obdobje 30 let.

Vzgoji kadrov smo posvetili tudi veliko skrbi. V našem obratu smo v zadnjih 10 letih stipendirali 124 učencev, ki so pridobili kvalifikacijo. V srednjih in visokih šolah pa je prejelo 16 delavcev štipendije.

Tovariši in tovarišice.

Po letu 1971 se je situacija glede nabave surovin in oskrbe tržišča z mesom in mesnimi izdelki bistveno spremenila. Odkupne cene živine so se dvignile od leta 1971 do danes za 70%, meso v maloprodaji pa samo za polovico, ostali odvisni stroški pa naraščajo letno najmanj za 15%. Zaradi takega nesorazmerja med odkupnimi in prodajnimi cenami blaga naš kolektiv kljub povečanemu naporom, preusmeritvi proizvodnje, nizkim osebnim dohodkom ne more doseči več kot 1,8 odstotka čistega dobička od realizacije prometa (to so podatki prve polovice 1973).

Kolektiv Tovarne mesnih izdelkov, ki šteje 350 delavcev z učenci letno nabavi in predela ca. 7 milijonov 500 tisoč kg mesa in mesnih izdelkov, kar znaša ca. 18 milijard S dinarjev prometa. Od tega prometa je največji odjemalec Veletrgovina Mercator — ca. 40%.

Problemi poslovanja Tovarne mesnih izdelkov so tudi v tem, da v pretežni meri oskrbujemo samo domače tržišče, brez lastne maloprodajne mreže v primorskih krajih, kjer se zaradi turizma dosežejo ekonomske cene. Strokovnjaki govore, da zamrznitev cen v primeru mesa in mesnih izdelkov preprečujejo podražitve tega blaga.

Zamrzniti cene mesa in mesnih izdelkov, ko se vse ostalo dviga od osnovnih surovin in odvisnih stroškov, takega posega ne prenese nobeden ekonomski zakon.

V tako imenovani mesni živinorejski krizi, kar je vzrok dolgoletna neurejenost pogojev, posledica tega je nered, neskladje in slaba založenost z mesom in mesnimi izdelki.

Upamo, da bodo v bodoče morali pristojni zvezni in republiški organi posvetiti več pozornosti in reševanja kmetijski proizvodnji. Ko bodo ti finančni oziroma ekonomski odnosi spremenjeni bomo lahko mislili na dobro založenost tržišča z mesom in mesnimi izdelki. Ne glede na tako stanje v mesno predelovalni industriji, bo moral kolektiv v bodoče posvetiti večjo skrb organizaciji dela, sodobnejši tehnologiji in delitvi dela, z ozirom na potrebe tega in smotrnejši izkoriščenosti kapacitet.

V najkrajšem možnem času moramo sprejeti samoupravni spořazum in vse potrebne samoupravne akte za nemoteno delo, tako da bo dejansko vsak član tega kolektiva odločal o sadovih svojega dela in delitvi ustvarjenih sredstev.

Za opravljeno veliko delo v 20 letih se vsem slavljencem, kakor tudi celotnemu kolektivu najlepše zahvaljujem, vsem direktorjem in predstavnikom Veletrgovine Mercator pa obljubljam, da se bo naš kolektiv v bodoče še bolj trudil in prizadeval za boljšo oskrbo vseh Mercatorjevih trgovin ter napredek celotnega podjetja.

Osem dvajsetletnikov v Tovarni mesnih izdelkov

Dvajset let. Lep jubilej, ki ga letos praznuje naša Tovarna mesnih izdelkov. In v več kot tristočlanskem kolektivu je tudi osem takšnih delavcev, ki so svojemu delu v tem kolektivu ostali zvesti že od vsega začetka. Skupaj so začeli tistega poletja leta 1953, skupaj premagovali številne težave, ki so jih srečevali na svoji poti. In po tolikem času so spet skupaj. Tokrat ne na delovnem mestu, pač pa na slavnosti ob njihovem jubileju. Z velikimi rdečimi nageljni na prsih. Veseli in ponosni so. Ko smo sedli skupaj in obujali spomine na prehojeno pot, je imel vsakdo povedati to in ono zanimivega. Naj še nam povedo, prav vsi. To so Ivanka CESAR, Slavko MAJERLE, Rudi PEPELNJAK, Svetozar-Žarko PIŠKUR, Janez SELAN, Franc ŠUŠTERŠIČ, Franc ŠOBER in Maks TURK.

»Začel sem v skladišču drobovine«, pravi **Franc Šušteršič**. »Tam sem delal najprej. Pa sem nato kmalu prišel v pisarno kot likvidator faktur. To delo mi je všeč. Še danes ga opravljam. Sprašujete, če je bilo težko. O, marsikdaj. Pa je šlo. In tudi nisem pomislil, da bi menjal službo. Vztrajal sem, ker sem delo vzljubil. Morda tudi zato, ker smo imeli z vodilnimi vedno dobre odnose.«

Svetozar-Žarko Piškur je mesar sekač v prodajalni na Mesarski cesti. Za mesarja se je izučil doma, privatno, v Fari pri Kočevju že leta 1938. Svoj poklic je nato opravljal do 1942. leta v Zagrebu, nato... »Nato pa sem prišel domov«, pravi Žarko, »tik pred vojno je bilo. Italijani so me odpeljali na Rab, pa v Padovo. Ko sem uspel priti domov, sem odšel v partizane. Po činu sem rezervni kapetan. Leta 1947 sem prišel delat v mestno klavnico. Samo za eno leto. Od leta 1948 pa do 1953 sem bil na notranji upravi poslovodja mesarij.« Nato si je želel v civil. Svoje delo je začel 1953. leta v Tovarni mesnih izdelkov. Želel je opravljati poklic, za katerega se je izučil in ga tako zelo vzljubil. Pravi, da bi se brez premisleka še enkrat odločil za tak poklic. In kako se počuti danes, kot jubilar? »Srečen in vesel sem. Zadovoljen sem z delom in upam, da ga v redu opravljam. Vesel sem, da so me nagradili kot dolgoletnega sodelavca in za to sem upravi in celotnemu kolektivu zelo hvaležen.«

Predsednik DS Ivan Majerle in direktor Rudi Miler sta podelila priznanja dvajsetletnikom.

— Na slikah: priznanja sprejemajo:

Janez Selan

Slavko Majerle

Franc Šober

Rudi Pepelnjak

Ivanka Cesar

Žarko Piškur

Tovariš **Janez Selan** je vodja komercialne. Sedemindvajset let je že na klavnici, ves čas v istih prostorih. V stari mestni klavnici je bil nekaj časa poslovodja mesnice, nato vodja distribucijskega oddelka. Ko pa se je leta 1953 stara klavnica »razbila« na osem enot, ena teh je TMI, je postal vodja komercialnega oddelka. Takole pripoveduje: »Težek je bil začetek, težek. En sam objekt smo imeli svoj, za predelavo mesa. Vse drugo smo imeli v najemu. Bili smo v neenakem položaju do ostalih enot, do družbe. Težko je bilo, vse smo delali ročno. Prve stroje smo dobili od Slamiča in Javornika. In za prevoz blaga smo imeli le konje... No, leta 1959 je tovarna dobila v upravljanje svoje objekte, pravi razvoj pa se je začel z združitvijo z Mercatorjem.«

Skladiščnik suhega mesa in mesnih izdelkov **Franc Šober**, je tudi že dvajset let zaposlen v tem kolektivu. Trinajst let mu je bilo, ko se je izučil za mesarja. V začetku je delal vsepovsod. Nato je prišel za delo na stari klavnici, leta 1953 pa začel svojo novo pot pri TMI. V začetku je bil skladiščnik svežega mesa in drobovine. Veliko je delal, težko je bilo. Celo odpoved je že dal. Pa so ga tovariši pregovorili, da je ostal. Ostal in vzdržal. Pa čeprav je bilo treba ničkolikokrat vstati že ob treh zjutraj. Zdaj je vesel nagrade in priznanja za svoje dvajsetletno delo.

»Naše delo nikakor ni lahko. Podnevi, ponoči. Voda, mraz, preprih. Pa je treba izdržati prav vse. Delo je pač delo. Povsod so dobre in slabe stvari,« je začel pripovedovati **Slavko Majerle**, namestnik mojstra predelave mesnih izdelkov. Pred vojno se je že izučil za mesarja. Doma je videl, da gre bolj težko. Odšel je z doma, čez mejo, da bi kaj dosegel. Prišla je vojna, ki je naredila veliko slabega. Slavka je pot pripeljala v Francijo, Nemčijo... Pa je prišlo domotožje, rad bi se vrnil domov. Komaj je izprosil dopust. Vrnil se je, čeprav zelo težko. Pa še pozimi je bilo in veliko snega. Oktobra leta 1941 je spet zagledal svoj kraj. Stari trg. Ni bil dolgo doma; naslednje

Franc Šušteršič

Maks Turk

Nadaljevanje na 3. strani

Ustanovljena je konferenca osnovnih organizacij sindikata

29. junija 1973 je bil ustanovni sestanek Konference osnovnih organizacij sindikata (OOS) delavcev Veletrgovine Mercator. Od vabljenih 45 delegatov je bilo navzočih 33. Konferenca je bila torej sklepčna in zbrani so lahko pričeli z delom.

Delo Konference je opredeljeno z določili Pravil Zveze sindikatov Slovenije in s Poslovnikom o delu ustanovnega sestanka Konference OOS delavcev Veletrgovine Mercator. Izvolili so 5-člansko delovno predsedstvo s predsednikom Francetom Škofom in komisijo za sklepe (le-ta ima nalogo pripravljati predloge stališč in sklepov, ki jih daje v obravnavo oziroma v sprejem Konference). Operativni organ Konference je Izvršni odbor in kot tak je bil formiran na naslednjih kriterijih in ima naslednje naloge:

1. ne sme biti preštevilčen, vendar mora ohranjati interese vseh interesnih področij Veletrgovine Mercator.

2. Mora odražati sedanjo strukturo zaposlenih tako glede starosti kot spola. Enako velja tudi glede poklicne strukture zaposlenih (osnovni poklici morajo biti zastopani v večini).

Tako so bili nosilci vodstvenih funkcij v Izvršnem odboru predlagani po kriteriju, da naj se funkcije razdele na osnovna področja dejavnosti Veletrgovine Mercator. Za člane izvršnega odbora sta Sekretariat sveta ZK in Iniciativni odbor za skupni sindikalni organ predlagala osem kandidatov, Konferenca pa je soglasno izvolila še devetega.

AKTUALNE NALOGE SINDIKATA V PODJETJU

Po 1. točki dnevnega reda, ko je bila Konferenca že ustanovljena in so bili dani vsi formalni kriteriji za njeno nemotno delovanje, so delegati prešli k naslednji točki. O nekaterih aktualnih nalogah sindikata v podjetju je spregovoril tov. Pogačnik. Poudaril je, da je naloga sindikata, da delavce seznanjajo z obstoječimi predpisi in določili, saj je le dobra seznanjenost predpogojev za dobro in uspešno delo.

Zato je treba doseči, da bodo predstavniki sindikatov v vseh komisijah in drugih organih, ki delajo na uveljavitvi ustavnih dopolnil v organizacijah združenega dela, saj dajejo določila v ustavnih dopolnilih delavcem vso pravico, da odločajo o rezultatih lastnega dela, hkrati pa so proti kakršnemukoli poizkusu koncentracije oblasti v rokah posameznika. Tovariš Pogačnik je tudi poudaril, da bo vsebina dela osnovnih organizacij dobila še večji pomen z nadaljnjim še močnejšim organizacijskim utrjevanjem osnovnih organizacij sindikata.

Seznanil je prisotne tudi s sklepom Zbora delegatov z dne 22. junija 1973, da bodo dopolnili postopek organiziranja TOZD.

Navzoče je seznanil še s predlagano organizacijo podjetja potem ko bo sklenjen samoupravni sporazum o združevanju TOZD.

V nadaljevanju razprave so prisotni delegati opozorili na večno pereč stanovanjski problem, na pomanjkljivosti pri organizaciji rekreacije in letnega oddiha delavcev.

Prvi sestanek Konference OOS delavcev Veletrgovine Mercator je potekal v nadvse delavnem vzdušju. Ob koncu prvega (ustanovnega sestanka oziroma za začetek dela Konference osnovne organizacije sindikata delavcev Veletrgovine Mercator, velja podčrtati njene naslednje sklepe:

— Potrebno je formirati komisijo za reševanje stanovanjskih problemov — celotno za Veletrgovino Mercator.

— Izvršni odbor mora formirati komisije, ki bodo organizirale akcije na področju rekreacije in oddiha.

— Ustanoviti sklad samopomoči, iz katerega bi člani dobivali pomoč v primeru nesreče, bolezni.

— Izvršni odbor organizacije sindikata Veletrgovine Mercator mora zavzeti enotno mnenje, da imajo trgovci pravico do prostih sobot in nedelj.

— Delovanje sindikatov mora v današnjih razmerah uveljaviti sindikate kot organizirano množično gibanje delavcev in temu

se morata prilagajati organizacija in način delovanja.

— Delavci združeni v sindikatih se bomo bojevali za nadaljno socialistično družbeno preobrazbo in za osvoboditev delavskega razreda. Ta zgodovinski cilj hočemo delavci organizirati v sindikatih, doseči z razvijanjem in uresničevanja samoupravljanja ter samoupravnih socialističnih družbenih odnosov.

— Poglavitna protislovja današnje družbe je mogoče premagati z bitko za tak sistem, kot ga predvidevajo ustavne spremembe, tako da postane ta sistem sredstvo nadaljevanja socialistične revolucije.

1. seja izvršnega odbora konference OOS delavcev Veletrgovine Mercator

Dobrih štirinajst dni po ustanovnem sestanku Konference, se je na 1. seji sestal njen operativni organ — Izvršni odbor v izvoljeni sestavi:

Marjan Gradišar, Milena Kušlan, Evdoksija Popovič, Marta Bedenikovič, Jože Mikulič, Mirko Hvala, Marija Kovačič, Jože Repše in Suzana Modrijan.

Člani izvršnega odbora so se obvezali delovati po sklepih Konference in jih dosledno izvajati. V ta namen so tudi imenovali

komisije za posamezna področja dela:

1. KOMISIJA ZA STANOVANJSKO VPRAŠANJE
Tončka Habič (predsednik), Hinko Pust, Meta Mir, Viktor Kovačič, Pavla Mehle.

2. KOMISIJA ZA ŠPORT IN REKREACIJO

Vinko Zajc (predsednik), Jože Vaupotič, Martina Ajdišek, Jožica Caruso, Anton Košir.

3. KOMISIJA ZA KULTURO IN IZOBRAŽEVANJE

Marija Kovačič (predsednik), Evdoksija Popovič, Franc Kramar, Marija Čeh, Nada Lombardo.

4. KOMISIJA ZA USTANOVI-TEV MLADINSKIH AKTIVOV v vseh TOZD ter za USTANOVI-TEV SKUPNEGA MLADINSKEGA AKTIVA MERCATOR

Mirko Hvala (predsednik), Anton Janžekovič, Marija Fajfar, Anton Ambrožič, Stevo Horvat.

Glede enotnega stališča do delovnega časa v trgovini je Izvršni odbor Konference predlagal komisijo, ki naj bi pripravila poročilo o delovnem času v trgovini, in ki ga bodo poslali Republiškem odboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije in Gospodarski zbornici.

Neva Mlakar

Avtopark Tovarne mesnih izdelkov

Nadaljevanje iz 2. strani
leto je odšel v partizane in tam ostal vse do konca vojne.

Zdaj je med tistimi sodelavci, ki slave dvajset let dela pri TMI. Ponosen je na to. Rad dela, vseč mu je prav ta poklic, ki ga opravlja že vrsto let. Pravi, da bi težko začel kjer drugje. Pa čeprav je bilo marsikdaj zelo težko, saj ni bilo strojev, pa ponoči je bilo tudi treba priti na delo. Pa je vse to mimo, ostali so le spomini na dolgo in težko pot.

Edina ženska med dvajsetletniki pa je tovarišica **Ivanka Cesar**. Dela v predelavi mesnih izdelkov. Pred dobrimi dvajsetimi leti jo je pot pripeljala v Ljubljano iz Mirne peči. Doma je bila na veliki kmetiji. Rada je delala, pravi, da je bila zaljubljena v zemljo. Oče je bil dober gospodar, vendar včasih čuden. Pa je šla mlada Ivanka raje od doma. V Ljubljano jo je pripeljala pot in tu je tudi ostala. Eno leto je delala nekje privatno, potem pa si je poiskala službo na klavnici. Mlada, vesela, takšna, kot je bila, je rada prišla za delo. Začela je v predelavi mesnih

izdelkov. Nekaj let je bila zaposlena v menzi. Ljudje so pač različni, ni vsakomur vse všeč. In zaradi malic je slišala toliko žaljivih besed, da ni več vzdržala. Šla je nazaj v predelavo, kjer dela še sedaj. Pripravlja čreva za hrenovke, klobase, oblikuje mesne izdelke...

Ja, še to je dodala, da se kljub težavam, dela ni nikoli ustrašila. Za vsako delo je rada prišla; ko je bila še v menzi, je na delo gledala kot na svoje gospodinjstvo, celo sama je vlagala zelenjavo. In ni ji bilo žal, da je svojo prvo skromno plačo porabila za nakup halj in predpasnikov za delo.

»Nikdar nismo gledali na uro, ko smo odhajali domov,« se spominja **Rudi Pepelnjak**. »Dostikrat smo delali tudi čez 'šiht' in zastonj. Sicer pa naj povem, da poklic mesarja opravljam že od svojega petnajstega leta. Ta poklic sem si izbral, tega se držim. Če me pa vprašate, če bi se za to delo še enkrat odločil, potem bi vam rekel, ne. Raje bi delal kaj drugega. Začel sem na stari klavnici, ker so rabili šoferja, sem nekaj časa tudi vozil. Pa sem nato prišel za delo v predelavi in to opravljam še danes.«

Za zadnji pogovor mi je ostal še mesar **Maks Turk**. Tega za pogovor tako prijetnega možaka sem obiskal kar na delovnem mestu, na ljubljanski pokriti tržnici. Tako kot ostali je zatrdil, da je svoje delo vedno rad opravljal. Kot mesar, kot prodajalec. Tudi takrat mu je bilo všeč, ko je delal v gostinstvu, nekaj časa je imel celo svojo gostilno. Le do klanja ni imel nikdar veselja. In kaj mu razen dela v službi še prinaša zadovoljstvo? Rad gre na lov na divjad in je celo član lovske družine na Brezovici.

S službo je zadovoljen, promet v mesnici ima lep. Le škoda, da je treba marsikdaj stranki povedati, da želenega mesa ni. Nekateri razumejo, drugi ne. Včasih se tudi zgodi, da ljudje za to krive njega.

In še to so povedali prav vsi jubilanti, da so zadovoljni, ker so tako dolgo 'pri hiši'. Skupaj so prebrodili številne težave in dvajset let dolga pot jih je pripeljala v lepše čase. Veseli jih, da imajo dobre vodilne ljudi, ki gledajo na vse. In morda so ob tem prazniku prav njim dolžni izreči zahvalo za spoštovanje.

DEJAN

Gospodarjenje v I. polletju 1973

Za letošnje prvo polletje je značilna umerjena rast gospodarstva. Proizvodnja je narasla v primerjavi z lanskim obdobjem za približno 8%, kar je normalna rast za dežele, ki se razvijajo. Ne moremo pa biti zadovoljni z ostalimi pojavi, ki spremljajo to rast t. j. povečanje zalog gotovih izdelkov, posebno predmetov za široko porabo. Zaskrbljujoča je tudi rast cen in življenjskih stroškov. Ti dve kategoriji sta se povečali več, kot pa so napovedali pri pristojnih zavodih (v prvih 5 mesecih so se cene povečale za 17,2% v primerjavi z istim obdobjem lani). Med cenami so se najbolj dvignile cene za živila, kar za 15,4%, vse to pa vpliva na zmanjšanje realnih osebnih dohodkov v precejšnji meri. Življenjski stroški so se dvignili za 10,9%, napoved za letošnje leto pa je bila povečanje za 14,6%. Najbrž bomo to mejo do konca leta krepko presegli, če se bodo cene dvigale v takem tempu. Osebnih dohodki so rasli zmerno. Za prvo trimesečje so bila izplačila nekaj večja kot v enakem obdobju lani, v kasnejših mesecih pa so se letošnja izplačila precej približala lanskemu nivoju. Naj poudarimo, da je bila v prvem trimesečju trgovina kot panoga na 37. mestu po višini povprečnega osebnega dohodka, trgovina na drobno pa celo na 51. mestu (povprečje osebnih dohodkov v vseh panogah v SRS bi se uvrstilo med 40. in 41. mesto).

Gospodarsko dogajanje je imelo vsekakor odsev na poslovanje v našem podjetju. Realizacija je dosegla pričakovano raven, poslabšali pa so se ostali pokazovalci poslovne uspešnosti, npr. razlika v ceni, ostanek dohodka itd.

Uporabili smo podatke iz obrazca Poslovni uspeh med letom, ki ga sestavljamo za celotno podjetje in predložimo Službi družbenega knjigovodstva. Zajema obdobje od 1. 1. do 30. 6. 1973 in nas seznanja z vsemi poglobitvami finančnimi podatki. Pri ugotavljanju dohodka naj-

prej upoštevamo izdatke (mednje spadajo vkalkulirani stroški in izdatki). Njihova struktura je naslednja:

Vrsta izdatkov	1973 %
— zaloga nedovršene proizvod., lastnih polproiz. in gotovih proiz. v začetku leta	2,2
— porabljeni material	72,2
— proizvodne storitve drugih	2,9
— neproizvodne storitve	2,7
— dnevnice in terenski dodatki	0,6
— reklama, propaganda in reprezentanca	1,2
— drugi materialni stroški	2,3
— amortizacija po predpisanih min. stopnjah	4,5
— amortizacija nad predpis. min. stopnjami	11,4
Skupaj izdatki	100,0

Vidimo, da predstavlja poglobitveni delež v izdatkih porabljen material (ta se nanaša na proizvodne organizacije) vendar pa so se v okviru izdatkov najbolj povečali drugi materialni stroški, katerih delež v strukturi izdatkov je neznatno, povečali pa so se napram polletju v letu 1972 za 124%. Njim sledi amortizacija nad minimalnimi stopnjami — povečanje za 60% — ki pa ob enem predstavlja del naše akumulacije, kajti minimalna amortizacija je namenjena nadomestitvi iztrošenih osnovnih sredstev, povečana pa nam služi za razširjeno reprodukcijo in investicijske obresti. Omeniti moramo tudi padec dnevnice in terenskih dodatkov za 65% glede na lansko obdobje, kar daje slutiti, da se trudimo za zmanjšanje stroškov, vendar ne dovolj pri tistih postavkah, ki predstavljajo v celoti izdatkov znatno večji delež.

Izdatkom in stroškom priključimo še nabavno vrednost trgovskega blaga, ki predstavlja v strukturi porabljenih sredstev (ki znašajo 1.114.637.479,44 din) 83,8

odstotni delež. Izredni izdatki so se zmanjšali za 2% v primerjavi z enakim obdobjem v lanskem letu. Če od celotnega dohodka, katerega indeks za polletje je 126, odštejemo porabljena sredstva (ki se narasla v primerjavi z lanskim letom za 26%) dobimo do-

	I. pol. 1972	%	I. pol. 1973	%	Indeks 72/73
— pogodbene obveznosti	5,258.553,14	5,8	12,891.744,12	11,6	245
— zakonske obveznosti	5,833.001,60	6,4	7,421.773,16	6,7	127
— osebni dohodki in drugi osebni prejemki	59,312.005,26	65,0	78,313.270,43	70,6	132
— ostanek dohodka	20,829.524,04	22,8	12,375.167,95	11,1	59
Dohodek	91,233.084,04	100,0	111,001.955,66	100,0	122

V okviru razdeljenega dohodka vidimo največjo rast pogodbenih obveznosti, najbolj pa nazaduje rast ostanka dohodka, kar pomeni, da se akumulativnost celotnega podjetja manjša (če ne upoštevamo povišane amortizacije).

Pri pogodbenih obveznostih predstavljajo obresti za kredite 64,5% delež v letu 1972, v letu 1973 pa naraste ta delež na 80,2% (obresti za kredite znašajo v I. polletju 1973 že din 10,343.612,05).

Del dohodka, s katerim bi lahko oblikovali prepotrebne sklade, posebno poslovni sklad, moramo odvajati za plačilo obveznosti, ki so posledica najemanja kreditov za obratna sredstva, ker lastni viri niso zadostni.

Znotraj zakonskih obveznosti so se najbolj dvignile obveznosti, ki jih predpisujejo republike in avtonomne pokrajine (indeks je

	I. pol. 1972	%	I. pol. 1973	%
Realiz trg. blaga	853,368.618,98	100,0	1,069.619.047,55	100,0
Nabav. vred. trg. blaga	740.859.654,18	86,8	933.776.036,60	87,3
= razlika v ceni	112.508.964,80	13,2	135.843.010,95	12,7

kar vidimo tudi iz izračuna po bilanci. Rast dohodka sicer ni velika, pač pa je zaskrbljujoče gibanje zakonskih in pogodbenih obveznosti, ki omejujejo akumulacijo in osebne dohodke. Če upoštevamo, da so zaloge trgovskega blaga v okviru celotnega podjetja narasle za 47% (obsegajo din 217.807.629,07) in da moramo poskrbeti za njihovo pokritje z lastnimi sredstvi, ob tem pa pa-

hodek, ki znaša za celotno podjetje 111.001.955,66 din.

Dohodek razdelimo na pogodbene in zakonske obveznosti, osebne dohodke in ostanek dohodka, ki je namenjen skladom. Struktura razdeljenega dohodka je sledeča:

	I. pol. 1972	%	I. pol. 1973	%	Indeks 72/73
— pogodbene obveznosti	5,258.553,14	5,8	12,891.744,12	11,6	245
— zakonske obveznosti	5,833.001,60	6,4	7,421.773,16	6,7	127
— osebni dohodki in drugi osebni prejemki	59,312.005,26	65,0	78,313.270,43	70,6	132
— ostanek dohodka	20,829.524,04	22,8	12,375.167,95	11,1	59
Dohodek	91,233.084,04	100,0	111,001.955,66	100,0	122

459) pa tudi obveznosti po občinskih predpisih ne zaostajajo za to rastjo (indeks 72/73 = 255). Tudi pri rubriki ostale zakonske obveznosti iz doseženega dohodka, je opazno povečanje (indeks 72/73 172 ali v absolutnem za din 2,246.110,58).

Ugotovili smo precejšnjo rast zakonskih in pogodbenih obveznosti, rast dohodka pa je manjša, zato osebni dohodki napredujejo počasi (v primerjavi z lanskim I. polletjem so se povečali komaj za 28%) in če jim prštejemo še osebne prejemke je indeks 132.

Še slabše se godi ostanku dohodka, ki se je zmanjšal napram lanskemu obdobju za 41%.

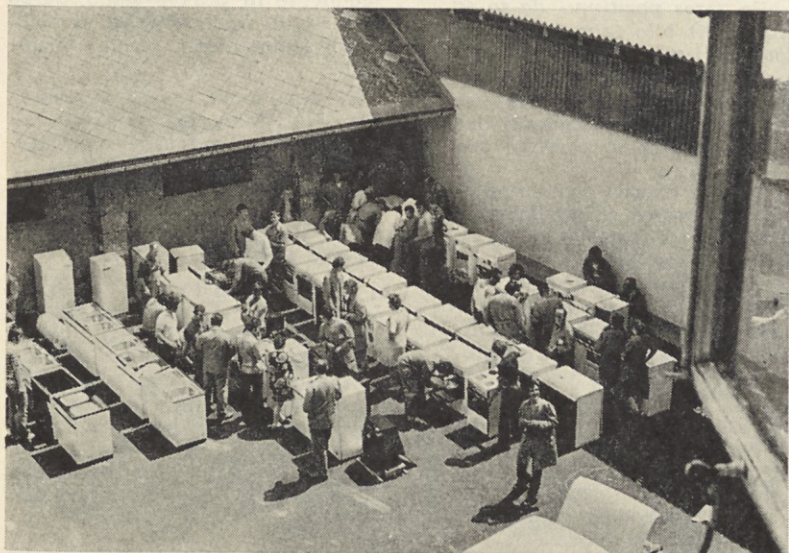
Zakaj taki poslovni rezultati? Večja rast dohodka ni mogoča, ker ima vrsta artiklov zamrznjeno razliko v ceni,

	I. pol. 1972	%	I. pol. 1973	%
Realiz trg. blaga	853,368.618,98	100,0	1,069.619.047,55	100,0
Nabav. vred. trg. blaga	740.859.654,18	86,8	933.776.036,60	87,3
= razlika v ceni	112.508.964,80	13,2	135.843.010,95	12,7

dec ostanka dohodka, iz katerega črpamo sredstva za sklade, se bomo morali za uresničitev tega cilja še precej potruditi.

Po dolgoletnih izkušnjah lahko predvidevamo, da se bodo poslovni rezultati v II. polletju izboljšali, vendar dvomimo, da bodo tako dobri kot v prejšnjih obdobjih, prav zaradi splošnih dogajanj v našem gospodarstvu.

Alenka Srdič

»Razprodaja pri +30%« — tako bi lahko imenovali gornjo fotografijo, posneto tistega poletnega dopoldneva na dvorišču našega skladišča za tehnično blago. Prek petdeset malenkostno poškodovanih izdelkov »bele tehnike«, v glavnem proizvodov Gorenja, je privabilo nepričakovano veliko kupcev. Razne štedilnike, pralne stroje, hladilnike, peči in drugo si zaradi majhne napake lahko kupil kar za dvajset do štirideset starih tisočakov ceneje kot v trgovini. In še ena ugodnost za kupce: plačilo v petih obrokih.

Tekst in foto: DEJAN

ha, ha, ha, ha...

Avguštinu je zdravnik predpisal očala in ko sta se čez nekaj dni zopet srečala, vpraša doktor:
— No, kako gre z novimi očali?
— Odlično, pravi Avguštin, sedaj srečujem ljudi, ki jih že leta nazaj nisem videl...

— Ali gojite zimski šport?
— Da, tovariš doktor. Kašljam.

Sredi noči prebudi Janeza obupen klic iz ceste: Ogenj, ogenj!
Hitro poišče škatlico vžigalic in jo vrže na cesto rekoč:
— Tukaj imate svoj ogenj in nehaite že kričati...

Tovariš direktor, tu pri telefonu je nekdo, ki bi rad govoril z vami.

Takoj pridem, vi mu pa ponudite stol.

— Ne razumem očka, zakaj se moram v šoli učiti angleščine.
— Ta jezik govori pol sveta.
— No, a to še ni dovolj?

Učitelj: Kateri je najstarejši instrument?

Rado: Harmonika. Ima največ gub.

Stabilizacija iz dneva v dan hujše pritiska na poslovanje TOZD

Prepričan sem, da že sprejete stabilizacijske ukrepe premalo poznamo. Verjetno se jih premalo zavedamo, kako globoko segajo v gospodarjenje naših TOZD.

Menim, da ne bo odveč, če navedem nekaj stabilizacijskih ukrepov, ki se nanašajo na celotno gospodarstvo in še posebej na trgovino. Ti so v glavnem usmerjeni v dve smeri in sicer:

1. Izboljšati likvidnost TOZD
— v sorazmerno kratkem času je treba ustvariti lastna obratna sredstva;

— odpraviti vse neredne plačnike;

— investirali samo, če so sredstva v celoti zagotovljena itd.

Za kršitve omenjenih in drugih predpisov so predpisane stroge kazni.

2. Posebni ukrepi, ki se nanašajo predvsem na trgovino, so:

— zamrznjene marže,
— zamrznjene cene,
— 30% polog za investicije (ta je sedaj delno razveljavljen) itd.

Vsi ti ukrepi imajo za cilj, da se del sredstev prenese iz področja trgovine v proizvodnjo.

To praktično pomeni, da se je trgovina s stabilizacijskimi ukrepi znašla v povsem novem gospodarskem položaju.

Nujno in v gospodarskem interesu vsake TOZD in podjetja kot celote je, da se z navedenimi in drugimi stabilizacijskimi predpisi seznanimo vsi zaposleni. Dalje je treba članom kolektiva temeljito pojasniti, kako ti ukrepi v praksi vplivajo na poslovanje podjetja oziroma TOZD.

Zakaj je to potrebno?

Potrebno je zato, da bi se vsaka TOZD čim hitreje in čim

uspešneje vključila v nov gospodarski mehanizem. To ni lahka niti preprosta naloga, temveč zapleten in dolgotrajen proces. Toda tudi tu velja stari pregovor: »Urca zamujena, ne vrne se nobena«.

Vpliv stabilizacijskih ukrepov najhitreje in najbolj realno vidimo v mesečni, tromesečni, polletni in letni bilanci in sicer:

v obračunu dohodka in v obračunu, osebnih dohodkov.

Pri obeh obračunih vidimo, da so zneski manjši. To preprosto pomeni, da se uspehi TOZD slabšajo.

Razlogi so zamrznjene marže in povečanje stroškov.

Kot vam je znano, so marže zamrznjene že od konca meseca novembra 1971, kmalu bo torej dve leti.

V začetku problem ni bil tako pereč, toda z rastjo cen in stroškov postaja vsak dan bolj nevzdržan.

Kaj praktično pomenijo za podjetje oziroma za vsako TOZD zamrznjene marže? Samo primer, če vemo, da so se cene blagu v zadnjih dveh letih povečale za blizu 30%. To pomeni 30% manjše razlike v ceni in če vemo, da so te pred zamrznitvijo znašale povprečno od 12 do 18%, potem lahko vsak sam izračuna, koliko to znaša. Pri naši TOZD Grmada znaša 1%, glede na opravljeni promet 15 starih milijard, kar je 150 starih milijonov, dva procenta 300 starih milijonov itd.

Ne samo manjša razlika v ceni, temveč tudi stroški grede z vrto-glavo naglacio navzgor (elektrika, kurjava, obrtne usluge, stanovanjski prispevek, ves potrošni material itd.).

Dejstvo je, da se gospodarska reproduktivnost, sposobnost trgovine iz dneva v dan slabša. Resno nas skrbi, koliko časa bo to še trajalo.

Kako in kaj naj sedaj in jutri delamo, da bomo čimbolj uspešno izšli iz teh gospodarsko težkih časov.

Tu žal drugega izhoda — zdravila ne poznam, kot dobro, teoretično bi rekel, zelo ekonomično moramo poslovati. Iz gospodarske zgodovine in prakse vemo, da so se v hudih časih obdržali le tisti, ki so ekonomično, poceni poslovali.

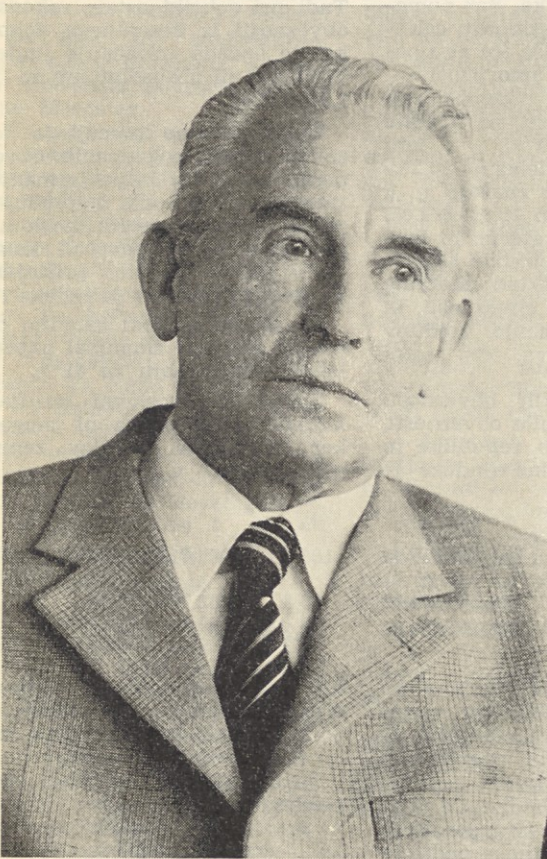
Pri tem mora vsak in vsi skupaj delati tako, da bomo v danih možnostih vse stroške elektrike, kurjave, porabe pisarniškega in ostalega materiala, reklame, vključno vrečke, vzdrževanje objektov in opreme itd. zmanjšali na najnižjo možno mero.

Zanesljivo so tudi še rezerve v organizaciji dela. Pri tem mislim na še boljše razporeditev zaposlenih. Na tem področju je treba stalno raziskovati in analizirati vsa delovna mesta in stalno prilagajati organizacijo dela delovnemu procesu. Iz prakse trdim, da se da marsikje dve ali tri delovna mesta združiti v dve ali enega itd.

Morda bo kdo oporekal, češ saj smo v naši TOZD že stroške tako zmanjšali, da se jih kratko malo ne da več. Taka trditev je ekonomsko gledano oportunistična, saj bitka za zmanjšanje stroškov ni nekaj novega, to je bila včeraj, danes in bo tudi jutri.

Jože Renner

Srečno, tovariš Cvelbar!

Franc Cvelbar

Ko sva pred dnevi s tovarišem Cvelbarjem sedela za mizo, da bi se pogovorila o njegovi življenjski poti, sem bil nemalo presenečen. Ne, to pa ne bo intervju, sem si dejal. In nisem se prav nič zmotil; kajti tovariš Franc Cvelbar, ki je pred kratkim odšel v pokoj, je prišel na razgovor tako pripravljen, da ni bilo treba pravnobnih dodatnih vprašanj. V naprej je seveda vedel, o čem bo tekla beseda. Nekaj bistvenih stvari si je zapisal na majhen kos papirja, ob časa do časa pogledal nanj in pripovedoval.

Že od rane mladosti ga je veselila trgovina in delo v njej. Iz male obrtniške družine v Sentjerneju na Dolenjskem ga je pot pripeljala v Ljubljano. Bilo je leta 1947, ko je začel službo pri »Napropa«, to je bila nabavno prodajna zadruga. Tam je delal v nabavnem oddelku vse do razpusta zadruga. Za tem je spet sprejel delo v komerciali, tokrat v Potrošniški zadrugi rajona 3, občine Moste. Imeli so več svojih poslovalnic z mešanim blagom in v njih zaposlenih okrog sedemdeset uslužbencev. Meseca avgusta leta 1951 se je zadruga spojila s trgovskim podjetjem Spece-

rija, kjer je tovariš Cvelbar nadaljeval svoje delo v komerciali kot šef.

Leta 1967 je dotedanji direktor Špecerije odšel v pokoj. Med mnogimi kandidati se je na razpis za novega direktorja javil tudi tovariš Cvelbar. Sprejet je bil, sodelavci so radi glasovali zanj; dobro je poznal podjetje, imel v sebi polno naprednih idej, iz tega kolektiva je končno tudi zrasel. Vedno se je ravnal po principu, da je treba z vsakomer delati enako, brez razlik, brez privilegijev. In tudi sam ni hotel nikdar in nikjer imeti protekcije.

V tistem času je Špecerija imela dve samopostrežni prodajalni, ostale so bile klasične. Začel je razmišljati o modernizaciji, razširitvi poslovanja, skratka, pričel se je boriti za večjo storilnost pri podjetju. Treba se je bilo truditi za čim boljše odnose s potrošnikom, vsakdanjemu kupcu nuditi čim boljše usluge. Naloge, ki so si jih zadali, so začeli reševati smelo, brez strahu. Vmes je prišla združitev z veletrgovino Mercator; direktor sam je bil pobudnik tega združenja. V tem so videli boljše poslovanje, večji uspeh. In niso se zmotili. Ta združitev je prinesla mnogo pozitivnega za enoto samo, verjetno pa tudi za celo podjetje.

Uspelo jim je širiti poslovanje, modernizirati svoje prodajalne. Tako ima danes Špecerija že 24 prodajaln, od tega šest samopostrežnih in štiri bifeje. Ostale so klasičnega tipa. Vse, razen dveh, ki so predvidene za rušenje, so bile že prenovljene.

Kot član kolektiva je bil tovariš Cvelbar večkrat tudi v CDS. Na raznih sestankih je skušal dokazati, da je bilo zares pozitivno, da so se priključili k Mercatorju. Ni bilo tako enostavno v začetku, toda gospodarski napredek je postajal iz dneva v dan boljši. In tudi člani celotnega kolektiva so si prizadevali za čim boljše gospodarjenje. Večina njih so zelo dobri trgovski delavci in zaslužijo ob tej priliki še posebno pohvalo.

Seveda tako kot povsod drugje, tudi pri njih ni bilo brez problemov. Mogoče je bil to prav največkrat pravilnik o nagrajevanju, ki je bil po vseh Mercatorjevih enotah različen.

In morda zdaj ob slovesu tovariša Cvelbarja od kolektiva Špecerije in celega Mercatorja še tole. Njegova velika želja je, da bi se dogradila nova samopostrežna prodajalna v Tomačevem, ki je tako zelo potrebna. Toda problem je s sredstvi, potrebovali bi pomoč.

In ob slovesu še zahvala in priznanje za dolgoletno sodelovanje celotnemu kolektivu. Kar je bilo lepega, to ostane vedno v spominu. In tisti delček slabega, to pride tudi povsod, se pozabi. Ostane pa lep spomin na sodelavce, na prijatelje in želja za čim lepšo prihodnost.

Naj ob koncu tudi mi izrečemo tovarišu Cvelbarju iskrena hvala za vse. V imenu sodelavcev Mercatorja in tudi redakcije našega glasila.

In, da ne pozabim, tovariš Cvelbar, hvala za najin pogovor.

DEJAN

Naše jesenske skrbi

Pred jesenjo smo vedno v skrbeh, kako si bomo nabavili vse potrebno za zimo in izravnali izdatke z dohodki v družinskih proračunih. Tedaj niso le izredni stroški z nabavo ozimnice, ampak so tudi izdatki za kurjavo, obutev in oblačila, za otroke, ki gredo v šolo in za njihove šolske potrebščine. Vsako leto je težko, letos pa še posebej, ker osebni dohodki ne gredo vstric z rastjo cen, zlasti s cenami prehrane. Živiljenjska raven pada; kako jo zadržati in kako pomagati v tej jesenski stiski? Odtod sindikalna pobuda, ki smo jo sprožili v začetku letošnjega avgusta.

ALI GRE ZA SINDIKALNO TRGOVINO?

Ne, ni namen sindikatov, da prevzamejo nase naloge in dolžnosti rednih preskrbovalnih organizacij. Zakaj bi te sicer bile, če bi njihovo delo opravljali sindikati. V sindikatih le zahtevamo, da se napravi večji red na tržišču, da se bolje organizira odkup kmetijskih pridelkov, da se odpravijo nepotrebni posredniki in da se prepreči špekulantsko zaslužkarstvo. Naša trgovska mreža je kar zadosti velika in z njo je pokrita vsa Slovenija, le dovolj čvrste ni organizirana in tudi ne povsod prav usmerjena. Zato se pojavljajo na tržišču s kmetijskimi predelki tudi različni prekupčevalci, pri čemer seveda ne mislimo na tiste zasebnike, ki prodajajo svoj lastni pridelek, kar je dovoljeno. Vsekakor bi morala tržna inšpekcija bolj odgovorno nadzirati trg, čeprav se večkrat dogaja, da zasebni posredniki ceneje prodajajo kmetijske pridelke kot pa trgovska podjetja. Ali ni to dokaz za lahko zaslužkarstvo tudi v teh podjetjih ali pa za previsoke stroške zaradi njihove malomarnosti in nepriazadevnosti?

Sindikati hočemo več samoupravnega reda in odgovornosti v trgovini z živili. Prvi dogovori med kmetijskimi in trgovskimi delovnimi organizacijami že ka-

žejo na koristnost sindikalne akcije.

LETOŠNJA ZALOŽENOST TRGA IN CENE

Kmetijsko poslovno združenje in Zadružna zveza sta na sestanku z velikimi kmetijskimi proizvajalci že ugotovila, kolikšni bodo letošnji tržni presežki nekaterih pridelkov. Krompirja bo okoli 16.000 vagonov, kar bo dovolj za slovenske potrebe in še za izvoz. Jabolk bo za trg okoli 1000 vagonov, hrušk pa 400 vagonov. Zato bo treba uvoziti od drugod še najmanj 3000 vagonov jabolk in približno 300 vagonov hrušk. Ob teh ocenah naših tržnih možnosti so tudi ugotovili, da bo nujno organizirati stalno konjunktorno službo za preučevanje ponudbe in povpraševanja na trgu s kmetijskimi pridelki. Sklep o ustanovitvi te službe so že sprejeli.

Doseženi so tudi že prvi sporazumi o cenah za krompir (vrste »Igor«, »Viktorija« in »Dobrin«, ki ga je največ). Pri proizvajalcu naj bi bila cena 1,25, embalažo naj bi računali po 0,10 in prav tako bi znašala zadružna marža 0,10 din. Tako bi trgovina odkupovala krompir (prebran, v vrečah, na dvorišču) po 1,45 din in bi ga lahko na malo prodajala po 1,80 din za kilogram.

Za cene sadja se še niso sporazumeli, predvidevajo pa, da bi lahko bila cena jabolk in hrušk v prodaji na drobno okoli 4 dinarje, če bi bila odkupna cena 3 din, kakor je sklenila skupina za sadje pri Zvezni gospodarski zbornici. Toda proizvajalne organizacije v Sloveniji zahtevajo za kakovostna plantažna jabolka od 3,5 do 4 din za kilogram. Tu bo treba čimprej doseči dokončno odločitev!

POTREBNA JE DOLGOROČNA POLITIKA

Zavedamo se, da mora biti politika cen taka, da bo spodbudna za kmetijske proizvajalce, da bo upoštevala njihove stroške in jim priznavala vsaj minimalno aku-

mulacijo ter da bo zagotovljena trdnost cen. Zato pa je nujna trajna in čvrsta povezava med proizvodnjo in trgovino, zaradi česar bo potreben čimprejšnji samoupravni sporazum med njima — v skladu z novo ustavo. V poslovnem združenju za trgovino so že spomladi pripravili posebno gradivo o tem. Treba se bo sporazumeti o delitvi dohodka in o delitvi rizika ter znova uveljaviti sklade rizika, tako v trgovini kakor pri proizvajalcih, da bi lahko v prihodnje boljše uravnali gibanje cen.

Prvi pogoj za redno in ceneno preskrbo z živili je gotovo večja proizvodnja, za kar so pri nas še velike možnosti, kot trde poznavalci. Toda v zadnjih petih letih je v Sloveniji narasla tovrstna proizvodnja samo za en odstotek. Naše potrebe pa zelo hitro narasčajo, saj se v Sloveniji nekmečko prebivalstvo naglo povečuje, kmečko pa upada, zdaj ga je le še okrog 17 odstotkov, tam okoli leta 1985 pa ga bo predvidoma le še 8 odstotkov. Hrana je zdaj že tudi svetovno vprašanje. Povsod se ubadajo z njim. Sindikati zato v skrbi za prehrano delavcev ne moremo spregledati tega temeljnega vprašanja in se zato tudi ne moremo zavzemati za take kratkoročne rešitve, ki bi bile v nasprotju z dolgoročnimi koristmi.

KAKSNE SO REŠITVE ZA LETOS?

Razen poostrelega nadzora tržišča, trdnih dogovorov o cenah in organiziranega odkupa doma in uvoza potrebnih količin od drugod, za kar so odgovorne občine in republika ter kmetijske proizvajalne in trgovske organizacije — ki so se na sindikalno pobudo tudi izrekle za znižano maržo (zgolj za 7 odstotkov) pri ozimnici, da bi bila cena čim nižje — bo treba poleg vrste drugih vprašanj zlasti razrešiti še kreditiranje. Zastopniki poslovnih bank namreč ugotavljajo, da ne bo velikih težav za odkupne kredite trgovskim organizacijam, da pa so banke nemočne glede potrošniških posojil. Niti uradni predpisi niti poslovnik banke ne predvidevajo potrošniških kreditov za kmetijske proizvode. Mogoči so le potrošniški krediti za proizvode trajne vrednosti (v znesku nad 400 dinarjev) pa še za premog (toda le do oktobra) in za šolske knjige (za kar pa kredit le malokdo najame). Na to pomembno vprašanje bosta morala poiskati odgovor Zvezni izvršni svet in Narodna banka.

V sindikatih predlagamo, da letos spričo padca kupne moči delavcev in finančne stiske, ki bo pred jesenjo v delavskih družinah, zlasti v tistih z več otroki, v delovnih organizacijah samih poiščemo možnosti za kreditiranje ozimnice.

POSOJILA ZA OZIMNICO V DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Samo po sebi se razume, da bodo, tako kot že doslej, v delovnih organizacijah najprej črpali sredstva za posojila iz blagajn vzajemne pomoči. Zavzemamo pa se, da tudi delavski sveti v ta namen dodele potrebna

sredstva iz skladov skupne porabe in da celo sindikalne organizacije uporabijo svoj razpoložljivi denar za pomoč najpotrebnejšim. Najprej in največ posojila naj seveda dobe tisti, ki imajo nizke osebne dohodke ter številno družino. Sindikalne organizacije so dolžne takoj postaviti to vprašanje na dnevni red, ugotoviti, kakšne so potrebe po posojilih v njihovi delovni organizaciji, določiti prednostno lestvico za prejem pomoči in zahtevati, da o tem vprašanju razpravlja in sklepa delavski svet v delovni organizaciji. Kjer imajo obrate družbene prehrane, bi lahko ti prevzeli nase nakupovalno in kreditno vlogo — v dogovoru s trgovino in banko. Kjer pa teh obratov ni, bi se lahko v tej vlogi pojavile tudi same delovne organizacije. V zvezi s tem tudi predlagamo, da bi ob spreminjanju samoupravnih sporazumov, kar je v teku, povečali delež, ki lahko gre iz sklada skupne porabe za take in podobne potrebe.

ODPRETI MOŽNOSTI ZA BANČNA POSOJILA

Seveda vemo, da je vse to mogoče v delovnih organizacijah, ki dobro stoje. V teh so tudi osebni dohodki sorazmerno boljši in zato med delavci teh organizacij ozimnica ne bo tak problem, kot bo v finančno šibkih delovnih organizacijah ali v podjetjih, ki imajo celo izgubo. Tu ne bo mogoče računati na pomoč v samih delovnih organizacijah, čeprav bi bili delavci le-te pomoči najbolj potrebni. Zato se v sindikatih zavzemamo, da bo treba odpreti tudi možnosti za najetje posojila v banki oziroma posredno v trgovini. Pri tem namreč ne smemo pozabiti, da moramo omogočiti najetje posojila tudi tako številnemu in gotovo ne dobro stoječemu sloju prebivalstva, kot so upokojnenci, čeprav bi se le-te lahko spomnile (in bi se jih celo morale) tudi delovne organizacije, v katerih razvoj in uspeh so vložili svoje delo.

OBVEZNI KNJIŽNI SKLADI V ŠOLAH

Nazadnje pa je treba opozoriti delavce tudi na to, da gre bolj izrabiti že obstoječe možnosti za posojila, tako za premog kakor za šolske knjige, s čimer bi tudi lahko delno razbremenili svoj jesenski proračun. Glede knjig pa bo treba znova sprožiti pobudo, da naposled v vsaki šoli obvezno ustanovimo knjižni sklad, iz katerega bodo dobili učbenike za stonj vsaj najpotrebnejši, če že ne moremo nasploh zagotoviti brezplačnih knjig v naši šoli.

O vsem tem je tekla razprava na razširjeni seji Predsedstva RS ZSS 28. avgusta letos in o tem bo beseda tudi na konferenci delegatov občinskih sindikalnih svetov 5. septembra. Gre torej za sindikalno akcijo, ki naj bi dala takojšnje učinke že letos, hkrati pa za akcijo, ki ima dolgoročen pomen, namreč, samoupravno organizirati naš prehrambeni trg in trajno zagotoviti delavcem redno in ceneno preskrbo z živili.

(Iz Delavske enotnosti)

Pripis:

V prihodnji številki bomo objavili prispevek o tem, kako pri nas, v Mercatorju, izpolnjujemo prevzete obveznosti za ceneno oskrbo z ozimnico.

V trenutku, ko smo fotografirali stavbo hladilnice, je bilo na rampi mirno. To je le malokdaj, saj se letno zadržuje v hladilnici 9000 ton blaga, ki ga je treba zdaj sprejeti, zdaj spet izdati

Primer Mercator

Čudež se je vseeno zgodil. Beograjčani že od preteklega leta hodijo čedalje pogosteje nakupovat — bodisi oni iz centra bodisi drugi s periferije — v Novi Beograd.

Dobri dve desetletji prej so prebivalci Novega Beograda nakupovali v starem delu mesta; celo za mnoge drobnarije so morali prepotovati kilometre in kilometre. To je bilo v tistem času, ko je novi del mesta na levem bregu Save dobil vzdevek »velike spalnice«. Zasluga, da ni več tako, pripada tudi hiši Mercator iz Ljubljane, in še nekaterim, ki so sledili njihovemu zgledu.

Po 470 samopostrežnicah, blagovnih hišah v Novem mestu, Domžalah, Ptuj in Idriji, so se leta 1961. v ljubljanski firmi odločili za svoj največji investicijski podvig — tj. za izgradnjo 7000 m² prodajnega prostora v Novem Beogradu. Vse analize in raziskave Mercatorjeve marketing službe so pokazale, da je šest starih milijard, kolikor je stal samo objekt, bil dobro naložen denar, zelo »zdrava investicija«, če se v poslovanju spoštuje tisto, kar so potrdile raziskave. Če izhajamo iz dejstva, da v Novem Beogradu v glavnem žive ljudje z višjimi osebnimi dohodki, bi bila formula uspeha na kratko naslednja: prodajati v glavnem vse tisto, kar prodajajo drugi, ne konkurirati s cenami, toda obvezno prodajati nekaj, česar v Beogradu ne dobiš. To nekaj, česar sicer dobro založeno mesto nima, ni smelo biti drago, toda istočasno je moralo biti privlačno za potrošnika.

Tako so se v Mercatorju odločili za — kruh. Že petnajst let

se beograjski peki zaklinjajo, da bodo poleg belega in polbelega kruha, zagotovili dobavo večje in boljše izbire kruha. To obljublja še danes. Medtem Mercator prodaja svoj kruh in vsak dan dovažajo z avionom 800 kilogramov raznih vrst kruha in peciva. Dovažajo tudi resnično prave kranjske klobase in pravo zlatoborsko jagnjetino, razna planinska zelišča in zdravilne čaje iz alpskih rastlin: in ob vsem tem nima Mercator skoraj nič dobička. Toda — to je past — to je tisto, kar privablja razvajenega, a to pomeni bodočega kupca, z Zvezdare, iz Pančeva, s Terazij. In ko je že prišel, ne more, da si ne bi ogledal najboljše slovenske trikotaže in najboljšega pohištva, ki gre v glavnem za izvoz, in povsem ekskluzivnih modelov domače konfekcije. Na koncu bo kupil nekaj, kar bi sicer lahko kupil kjerkoli v mestu; toda ker je že tu, zakaj bi šel kam drugam...

Seveda so Mercatorja hitro spregledali. Danes je v Novem Beogradu supersalon domačega in uvoženega pohištva, tudi Centropromove samopostrežnice so s specialitetami iz Kitajske, Norveške, Grčije, Bolgarije, iz Afrike, iz obeh Amerik. Kadar ob sobotah ni ugodnega vremena za izlete v naravo, je vseeno glavna gneča prav v Mercatorju. Na parkirnem prostoru lahko tedaj vidiš številne avtomobile iz Bjeline, Kragujevca, Smedereva, Vršca, Indije, Mitrovice.

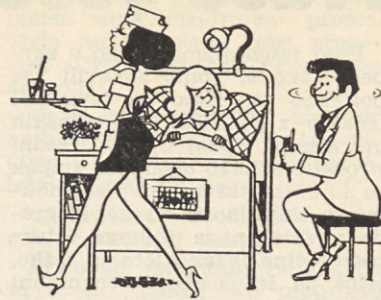
A formula »imeti tisto, česar nihče nima«, je precej raztegljiva. Mercator ima npr. prek 50 % prodajalcev, ki niso izučeni v trgovski stroki. Tako elektroteh-

nično blago prodajajo abiturienti srednjih tehničnih šol, konfekcijo mladi z diplomo iz uporabne umetnosti Ti bodo — pravijo — prej osvojili kupca, prej bodo zaznali, kaj kupec želi, dali mu bodo kvalificirano in popolno informacijo o tem, kar kupuje. In po vsem tem, poleg vrste drugih ugodnosti (prostor za otroke, medtem ko mama nakupuje, servis za izdelavo duplikatov ključev, ali pa vam popravijo peto, medtem ko vi nakupujete, premične stopnice tudi za sestop, ne samo za dviganje, air condition v vseh prostorih, snack bar z znatno nižjimi cenami, kot so v podobnih lokalih v mestu) se zdi, da se kupec prijetno počuti tudi takrat, kadar ne najde tistega, kar išče — ker ta blagovna hiša ni »obljubljena dežela«. Marsičesa ni v njej, nekatere stvari so boljše drugod kot v Mercatorju, nekatere stvari so drugod cenejše. Morda se tudi zato, ko se je pojavilo slovensko podjetje, ni niti eni beograjski organizaciji zmanjšal promet, a Mercatorjev mesečni bruto promet znaša vseeno 10 milijonov N din. Verjetno bo še porasel in verjetno bo tako do takrat, dokler bo veljala formula »imeti tisto, česar drugi nima«. Za začetek je bil to — kruh. Kmalu, ko bodo še drugi prišli s kruhom, bo to prodajna galerija slik, in potem — spet nekaj.

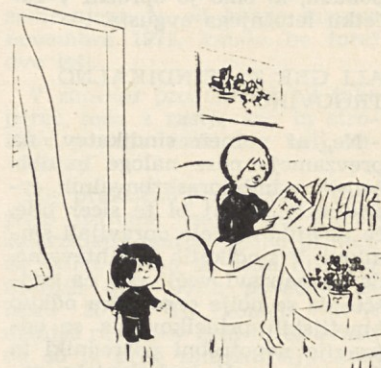
Za »mesto iz retorte« kakršno je Novi Beograd, dobra založenost moderne trgovine ni vse kar bi bilo potrebno, da bi mesto resnično oživel, da ne bi bilo le »spalnica«. Mercator je prvi »pocukal za nogo«, za njim so prišli ostali in še prihajajo. Tako bo Beograd postal velemesto tudi v svojem novem delu na levem bregu Save. Morda nehoti, je k temu pripomogel Mercator s svojo poslovnostjo. Zato ta zapis, čeprav bo verjetno nastopila tudi priložnost, da ga bomo zaradi česa kvitizirali.

(Prevedeno iz NIN)

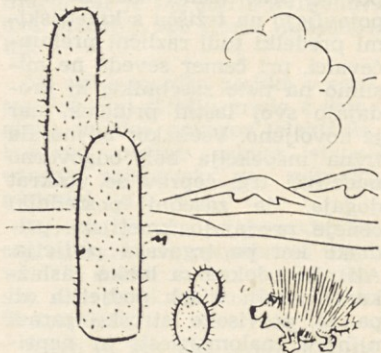
HA-HA-HA

Zelo prijazno od tebe Slavko, da tako pogosto obiskuješ svojo staro teto.

Ja, ja, že dobro. Slona imaš tukaj, sedaj se pa pojdi lepo igrat...

Vprašaj najprej mamo, če ti dovoli, da se igraš z menojo?

Ali ne bi midva zamenjala?!

Tovariš Zajc! Tovariš Zajc! Sami s seboj govorite.

V pakirnici Tovarne mesnih izdelkov

Proslavili smo dan borca

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TCZD Poslovna uprava, je organiziral izlet za naše borce v Jelenov žleb, s pogostitvijo in obdaritvijo v gozdarskem domu na Glažuti. Na željo izvršnega odbora sindikata TOZD Detajl, smo povabili na ta izlet, tudi njihove borce.

Ob prijetni vožnji, prelepem vremenu ter s pesmijo »Bratje le k soncu svobodi«, so se preneka-teremu zarosile oči, ob spominu na tiste težke čase.

Predsednik sindikata TOZD Poslovna uprava, Karel Nevečny, je v svojem govoru pozdravil vse borce in ostale povabljenec ter dejal, da smo se tu zbrali, da bi se spomnili tistih, ki so pred 30 leti v teh gozdovih in še veliko širšem območju umirali in prispevali k temu, kar imamo danes. Naša dolžnost je, ne le generacij, ki so se tedaj bojevale, temveč tudi vseh novih rodov, da jim vedno znova izkazujemo spoštovanje. Za vzgled so nam, kako se morajo ljudje bojevati za svobodo, za svojo neodvisnost in kako se morajo med seboj bratovsko razumeti, tako kot so se razumeli naši borci. Veselje borcev je bilo še večje, ko so člani izvršnega odbora sindikata obdarili borce s knjigo Vladimira Dedijera — »Tito« in jim čestitali za njihov praznik, nakar smo se napotili na prizorišče zmagovite bitke v Jelenovem žlebu.

Jelenov žleb

Naša vodiča, tovariša Franc Šega in Stanko Poje, sta nam na kratko obrazložila bitko Cankarjeve in Gubčeve brigade, ki sta uničili elitni bataljon italijanske divizije »Macerata«. Spomladi leta 1943 so Italijani poizkusili z novo veliko ofenzivo, ki naj bi po navodilu generala Gambare uničila partizanstvo, likvidirala odbore OF, partizanske tabore ob Kolpi in očistila teren na Kočevskem in v Suhi krajini.

Za 26. marec 1943 je italijansko poveljstvo izdalo podroben načrt, kako obkoluti štiri slovenske brigade na ozemlju okrog Velike gore in jih uničiti. Zgodaj zjutraj so začele okrepljene italijanske kolone prodirati z vseh strani proti Veliki gori in se bližale Jelenovemu žlebu, kjer je ostala na položajih kolona divizije »Macerata«. Italijani so imeli dobre položaje ter so čakali pripravljeni v zasedi. Ko je predhodnica Cankarjeve brigade zašla v italijansko zasedo, sta komandant Milovan Šaranovič in komisar Viktor Avbelj-Rudi dala povelje, naj naši nemudoma zasedejo vrhove. Šlo je za sekunde, naši so bili hitrejši. Tako so postali gospodarji položaja. Ko so Italijani začutili, da so v kleščah so se nemočni zaletavali iz kraja v kraj. Le redkim sovražnikom se je posrečil beg v dolino, zakaj pod cesto je široko brezno, kamor so brezglavo drveli. Sovražnik je pustil na položaju 115 mrtvih, tu niso všteti tisti, ki so padli v brezno, zaplenjenega je bilo veliko orožja in dve radijski oddajni postaji, zato ni čudno, da se imenuje Jelenov žleb tudi italijanski grob. Cankarjeva in Gubčeva sta imeli 4 mirtve in več ranjenih. To je bila do takrat največja zmaga slovenskih parti-

zanov, ki pa je pomenila tudi neslaven konec italijanske ofenzive.

In, če boste kdaj obiskali te kraje, boste našli grob Josipa Žagarja-Juga, komisarja iz Gubčeve brigade in bukve, ki so neme pričče teh dogodkov ter tik pred breznom spomenik s posvetilom:

»Pregnane v mrak in mraz nas je hranila ljubezen do pravice in prostosti.
Zahrope boj, smrt žanje v trumi gosti
in zašume nad zemljo zmage
krila.«

Dan borca — najvažnejši praznik

Po povratku na Glažuto in med popoldanskim veseljem pri plesu in nabiranjem jagod, sem nekatero od naših borcev prosila, naj mi povedo, kaj jim ta dan pomeni in kakšni so njihovi vtisi.

Anton Breznik — To je za mene veliko srečanje in sem zelo vesel, da sem tu in vso zahvalo sindikatu, ki taka srečanja priredi. Moji občutki na ta dan so predvsem ti, da sem zelo vesel, da živim v svobodni deželi ter sem srečen, da smo si priborili to svobodo, katero uživamo danes.

Avzug Mamilovič — S tovariši, s katerimi smo danes obiskali Jelenov žleb, odnašamo globoke vtise o bitkah, ki so se vodile na tem področju. Tako kot jaz, so se tudi vsi drugi globoko zamislili in spomnili na najboljše tovari-

še, ki so v borbi dali življenje v tem predelu Slovenije. Taka srečanja so potrebna, ker je borcev vsak dan manj, zato je vsekakor vredno prizadevanje našega kolektiva, ki nam je omogočil ta izlet.

Tone Omovšek — Za mene je to lepo doživetje, zelo rad bi srečal katerega starega prijatelja iz vojne. Na trenutke sem se tako vživel v tisti čas iz vojne in sem imel občutek, da slišim bobnenje topov in granat. Predvsem pa si takih srečanj še želim.

Franc Marn — Izlet, ki ga prireja Mercator na dan borca, mi je zelo všeč in želim, da bi se ta navada še naprej ohranila. Glede izbire izleta je naš sindikat do sedaj imel srečno roko, obiskali smo predvsem prizorišča tistih krajev, ki so nekaj pomenili za našo osvobodilno borbo. Tudi danes, ko smo obiskali tako znani Jelenov žleb, so bili vsi borci zelo impresionirani ob razlagi naših vodičev, ki so nam v besedah prikazali borbe takratnih brigad. Zelo smo bili presunjeni o herojski borbi, ki se je končala zmagovito za naše brigade.

Stane Vrhovc — Današnji dan mi pomeni en dan spominov na našo revolucijo, ker jih v tem tempu življenja ne morem vedno obujati. Želim si življenja v miru, kar predstavlja reševanje vsakodnevnih problemov v službi in družini. Ko je človek v teh

letih, kot sem sam, je že spoznal, da je življenje kruta borba za obstoj. 30 let nazaj, si je človek želel samo svobode in miru, danes pa so to želje kljub svobodi in miru, neprimerno večje in tudi marsikdaj neuresničljive. Pa kljub vsej tej realnosti je za mene 4. julij dan borca eden od najvažnejših praznikov in se bom dokler živim, spominjal zgodovinskega pomena tega dne in tudi prispeval k zgradnji te družbe.

Za razgovor sem prosila tudi generainega direktorja, tov. Adolfa Osterca, ki se letos ni mogel udeležiti izleta, toda bil je v tej bitki in sicer v Gubčevi brigadi ter mi je dejal naslednje:

Zelo mi je žal, da se nisem mogel udeležiti izleta v Jelenov žleb, kjer sem se udeležil bojev v Gubčevi brigadi, kot komandir čete. V tej brigadi je bil komisar Josip Žagar-Jug in je v tej zmagoviti bitki tudi padel. Bila sva zelo dobra tovariša, saj sva bila skupaj precej časa kot borca in prijatelja. Ne morem pozabiti tudi komandirja druge čete Ivana Šmuca-Romana, natakarka iz Ljubljane, ki je prav tako padel v tem boju, bil je dober borec in tovariš. Na ta dan se dejansko vsi stari partizani spomnimo mnogih težkih in veselih dni naše borbe za svobodo.

Lepo je bilo med vami, tovariši borci; ob letu pa spet na svidenje.
Suzana Modrijan

Ponujamo vam...

V tej rubriki vam predstavljamo izdelke ali predmete, ki so novi na naših prodajnih policah; in pa izdelke, ki jih že poznate, pa jih po dolgem času spet lahko najdete v naših prodajalnah. Cene, ki jih navajamo, so seveda grosistične, torej niso všteti davki in marža.

Če boste svoje goste postregli tudi s pijačo, potem jim ponudite kozarec belega ali črnega vina »Veseli Kraševc«. Vino je iz vinske kleti »Kras« Sežana, cena za liter pa je 11,60 din.

Za tiste, ki imajo radi nekaj posebnega, bo morda prav nalašč srebrna čebulica, vložena v kisu. Uvožena je iz Bolgarije, za 400-gramski kozareček pa je cena 3,05 dinarjev.

Morda so vam všeč instant kave. Pri nakupu se odločite za instant prave kave MAXWELL, ki smo jo uvozili iz Anglije. Cena za 56 gramov te kave je 9,60 dinarjev.

Izbral in zapisal:
DEJAN

Stanovanje — problem, ki ga moramo učinkoviteje reševati

OE Mercator

Potreba po stanovanju je poleg potreb po hrani, obleki, obutvi in podobnem eden od osnovnih življenjskih pogojev in hkrati bistven element življenjskega standarda. Toda bolj pogoj: kajti telesen in duševen počitek sta nujna potreba slehernega delavca, saj bo le spočit in svež lahko dal na delovnem mestu tisto, kar družba od njega pričakuje.

Število prebivalstva se iz dneva v dan veča, odpirajo se nova in nova delovna mesta, število zaposlenih po podjetjih se veča, investira se povsod na vseh področjih — tudi na področju stanovanjske izgradnje. Toda stanovanj nikakor noče in noče biti dovolj, kaj šele, da bi bila res cenena. Zato moramo vsi malce potrpeti in predvsem sodelovati. Sodelovati z varčevanjem, seveda v skladu z lastnimi možnostmi glede na višino osebnega dohodka.

Tudi v našem podjetju je vrsta delavcev, ki bi si rada izboljšala stanovanjske razmere, od najbolj perečih socialno šibkih, do tistih, ki bi radi z adaptacijo razširili svoj življenjski kotiček.

Reševanje stanovanjskih vprašanj v podjetju

»TOZD je dolžna v okviru razpoložljivih sredstev podpirati ustvarjalno vključevanje delavcev v reševanje stanovanjskih problemov in stanovanjsko varčevanje in sicer tako, da daje enake možnosti vsem delavcem TOZD pri stanovanjski graditvi. Dolžnost TOZD je smotrno uporabljati razpoložljiva sredstva na podlagi programa za reševanje stanovanjskih vprašanj.«

Tako pravi 11. člen sporazuma o oblikovanju in delitvi sredstev skupne porabe TOZD Poslovna uprava, ki je bil sprejet 25. junija tega leta.

Komisija za gospodarjenje s sredstvi sklada skupne porabe

Na osnovi tega sporazuma sta pristojna organa za reševanje stanovanjskih vprašanj delavski svet in komisija za gospodarjenje s sredstvi sklada skupne porabe. Slednja je letos obravnavala 70 prošenj za dodelitev stanovanja oziroma stanovanjskih posojil na podlagi pravilnika, ki določa naslednje kriterije:

1. sedanje stanovanjske razmere
2. delo prosilca in odnos do dela
3. delovna doba prosilca v TOZD oziroma podjetju
4. zdravstveno stanje prosilca in njegove družine
5. težke socialne razmere
6. udeležba v NOB
7. pridobitev razpolagalne pravice za TOZD
8. pripravljenost delavca na lasno udeležbo
9. druge premoženjske razmere prosilca
10. kreditna sposobnost prosilca za vračanje posojila.

Komisija si je prizadevala rešiti najnujnejše stanovanjske probleme oziroma pomagati socialno šibkim. V ta namen so na podlagi kriterijev objavili anketno listo z 31 vprašanji za prosilca stanovanjskega posojila in s

trema vprašanji za TOZD, v okviru katere prosilec kredita dela. Vprašanja so bila osnova za vrednotenje po točkah, ki so bodisi pozitivne bodisi negativne. Sama pridobljena višina pozitivnega zbira točk pa je služila kot osnova za sestavo vrstnega reda prosilcev po nujnosti oziroma upravičenosti do stanovanjskega kredita. Kot odločilno dejstvo za dodelitev stanovanja oziroma stanovanjskega posojila so upoštevali sedanje stanovanjske razmere, o katerih govori 26. člen pravilnika:

»Stanovanjska površina in število oseb v skupnem gospodinjstvu:

Na podlagi kvadrature stanovanja in števila oseb v skupnem gospodinjstvu se ugotovi, ali je po površini stanovanje ustrezno. Razlika med površino na kateri žive osebe v skupnem gospodinjstvu in površino, ki bi pripadla prosilcu oziroma njegovi družini za standardno stanovanje izraženo v 1 m² je 3 točke.

V primeru, da razpolaga prosilec z večjim stanovanjem kot mu po merilih pripada, se mu po tem kriteriju štejejo negativne točke in sicer za vsak m² nad pripadajočim stanovanjem — manj ena točka. Negativne točke se računajo le v primeru, ki je prosilec ali kak družinski član, s katerim živi v skupnem gospodinjstvu, lastnik stanovanja ali nosilec stanovanjske pravice.«

Poudariti velja negativne točke, ki se upoštevajo po zgoraj navedenem sporazumu. Pokažejo se v vsej svoji upravičenosti pri prosilcih lastnikov osebnih avtomobilov z visoko kubaturo. Fičo je dandanes že kar nujnost, zato se njegovim lastnikom še ni treba bati negativnih točk. Za močnejše avtomobile veljajo naslednji kriteriji glede negativnih točk:

— do 750 cm ³	0 točk
— od 750 do 1000 cm ³	20 točk
— od 1000 do 1300 cm ³	40 točk
— nad 1300 cm ³	100 točk

S tem v zvezi velja še poudariti, da prosilci lastniki weekend hišic niso upravičeni za predložitev prošnje za stanovanjsko posojilo. Če pa so zaposleni v podjetju kot lastniki stanovanj zaprosili za kredit, jih je komisija upoštevala, seveda, če je s tem podjetje pridobilo pravico do stanovanja. Na tak način namreč podjetje lahko reši še dodaten stanovanjski problem za drugega delavca: stanovanje dobi v zamenjavo za 6—7 starih milijonov, koliko pa danes stane stanovanje, vsi dobro vemo.

Komisija je obravnavala le predloge s popolno dokumentacijo. Precej prosilcev je odpadlo, ker niso imeli gradbenega dovoljenja, odbijali pa so tudi takšne primere, ko posamezniki niso vlagali sredstev v banko na podlagi pogodbe. Ko pa komisija že sklene pogodbo o dodelitvi kredita, pa se poravnava le predloženi računi, saj ima podjetje tako vpogled, ali so bila sredstva porabljena res za tisto, za kar so bila namenjena. Pred dodelitvijo kredita so si člani komisije na »licu mesta« ogleдали dejansko situacijo in preverili resnično nujnost dodelitve kredita. Ljud-

je smo pač različni — nekateri smo bolj pogumni, drugi pa smo precej manj. Poizkusiti, pa pravijo, ni greh.

Sklad skupne porabe

Sredstva sklada skupne porabe so predvidena ločeno za splošne primere in za reševanje stanovanjskih problemov delavcev. V skladu je bilo letos 1.300.000 razpoložljivih sredstev. 70 prosilcev je zaprosilo za 2.530.000 N din finančnih sredstev. Komisija je odobrila 34 prošenj v vrednosti 900.000 N din. Kot že rečeno, so obravnavali prošnje s popolno dokumentacijo in to posojila namenjena za:

novi gradnje,
nakup stanovanja ali namen-sko varčevanje pri b.r.k.i.,
adaptacije starih prostorov oziroma za razširitev pretesnih stanovanj.

Komisija za gospodarjenje s sredstvi sklada skupne porabe je zavzela posebno politiko do delavcev, ki z nižjimi osebnimi dohodki niso sposobni za najem kreditov za stanovanja, saj bi anuitete za odplačilo kredita ogrozile njihov osnoven življenjski standard. Zato so se člani komisije odločili, da bodo sami reševali stanovanjske probleme teh socialno šibkih delavcev tako, da bodo s sredstvi sklada nakupili nekaj cenejših stanovanj in jih potem dodelili posameznikom v najem s stanovanjsko pogodbo. Tako so letos kupili tri cenejša stanovanja v občini Šiška za rešitev najbolj perečih problemov.

Zdaj je sklad popolnoma izčrpan: porabljena so vsa sredstva tekočega leta, vračunali pa so tudi anuitete, ki jih plačujejo lastniki stanovanj podjetja po namemni pogodbi.

Kreditna sposobnost prosilca za vračanje posojila

Kreditna sposobnost delavca se lahko upošteva samo v višini 33 odstotkov povprečnih mesečnih dohodkov delavca. Pri tem je treba upoštevati tudi že prej pred sporazumom pridobljene kredite. C lastnih sredstvih mora prosilec predložiti komisiji potrebna potrdila.

Odobravanje in vračanje posojila

Za preureditev obstoječih stanovanj oziroma stanovanjskih hiš delavcev, lahko odobri delavski svet, zaradi higiensko zdravstvenega stanja stanovanja, neposredno posojilo za plačilo računov za rekonstrukcijo največ do višine 10 povprečnih mesečnih osebnih dohodkov, doseženih v TOZD v preteklem letu za najdaljšo dobo 5 let in 2% obrestno mero. Posojilo za rekonstrukcijo, ki izboljšuje stanovanjske pogoje, se lahko odobri do višine 60% vrednosti rekonstrukcije za najdaljšo dobo 10 let in 2% obrestno mero. Delavec, ki je prejel posojilo za rekonstrukcijo, ne more prejeti novega neposrednega posojila, dokler prejetega v celoti ne vrne.

Delavec vrača posojilo, ki mu je bilo odobreno, v roku največ 20 let in najmanj 2% obrestno mero, kolikor ni v pogodbi na podlagi sklepa delavskega sveta TOZD odločeno drugače.

Delavec je dolžan začeti odplačevati posojilo prvi mesec po koriščenju posojila. Posojiljemalec se mora obvezati, da v primeru prenehanja delovnega razmerja po lastni krivdi ali odpovedi, ali v primeru odtujitve stanovanja oziroma hiše, takoj vrne preostali del posojila z vsemi dospelimi obrestmi. Prav tako se mora posojiljemalec obvezati, da bo ostal v delovnem razmerju s TOZD najmanj 3 leta po prejemu posojila in — glede na višino prejetega posojila 1 leto za posojilo v višini letnega dohodka posojiljemalca v letu izplačila posojila.

Komisija za gospodarjenje s sredstvi sklada skupne porabe se srečuje s številnimi problemi, katerih uspešna rešitev pa je seveda pogojena z razpoložljivimi finančnimi sredstvi; le-teh nikoli ni dovolj. Odtod premišljanja in preračunavanja, kako z danimi omejenimi sredstvi čim bolj uspešno zadovoljiti probleme, s posebnim poudarkom na socialno šibke. Letos je še nekako šlo. Toda prihodnje leto se bodo pojavili novi problemi. Se več bo delavcev, ki bodo imeli za seboj tri leta delovne dobe in tako postali upravičeni do kredita, še se bo večal odstotek prosilcev med mladimi, ki pa jih ne moremo odpraviti kar s tem, češ, vi ste mladi, vse je še pred vami, bodite strpni, morate se naučiti potrpeti. Vse je res, res pa je tudi to, da je sreča in bodočnost mlade družine odvisna v veliki meri od življenjskega kotička ter s tem okolja in vzdušja, v katerem mladoporočenci prebivajo.

Neva Mlakar

Pri Žagarjevih so dobili dvojčke.

— Joj, sigurno kričita tako, da se nič ne sliši, pomiluje mlado mater prijateljica.

— Ah, še kar gre. Ponavadi se eden tako glasno dere, da se drugega sploh ne sliši.

— Krasno mami, da si vse tako lepo počistila! Za danes zvečer sem povabila nekaj mojih prijateljev

**VPRAŠALNA POLA PROSILCA STANOVANJSKEGA POSOJILA
V OE MERCATOR**

Podatki

Število točk
+ —

1. Priimek in ime
2. Kraj in datum rojstva:
3. Kraj bivališča:
4. Zaposlen pri MERCATORJU od:
5. Delovno mesto:
6. Povprečni mesečni osebni dohodki pri TOZD:
7. Število in starost nezaposlenih otrok:
8. Žena — mož zaposlen pri:
9. Udeležba v NOB od:
10. Sedanje stanovanje oddaljeno od delovnega mesta km
11. Oddaljenost — kraj predvidene investicije od delovnega mesta v TOZD v km:
12. Kvadratura sedanje stanovanjske površine m²:
13. Število stanovanjskih prostorov:
14. Lastništvo (zasebno — najemniško — podnajemniško), (za podnajemniško navesti lastnika):
15. Ali živi družina ločeno?:
16. Higijensko stanje stanovanja: (vlažno, temno, kletno ali zdravju škodljivo itd.):
17. Zdravstveno stanje prosilca ali družine:
18. Socialne razmere:
19. Ali je podana sodna odpoved stanovanja:
20. Trajanje stanovanjskega problema od leta: TOZD zasedenega prosilčevega stanovanja:
21. Možnost razpolagalne stanovanjske pravice za
22. Ali poseduje družina osebni avto — znamka in tip:
23. Ali poseduje družina vikend — koliko m²:
24. Znesek zaprosenega posojila din:
25. Namen uporabe sredstev: (nakup stanovanja, namensko varčevanje, novogradnja, adaptacija, razširitev stanovanjskih površin):
26. Že odobrena sredstva (kdaj in koliko):
27. Predračunska vrednost gradnje oziroma stanovanja din:
28. Lastna udeležba v din:
29. Najeti dolgoročni in kratkoročni krediti skupaj din:
30. Mesečni obroki odplačevanja že najetih kreditov din:
31. Terminski roki črpanja zaprosenega posojila po mesecih:

IZPOLNI »TOZD«

32. Ocena v pogledu discipline:
 33. Ocena v pogledu zavzetosti in rezultatov dela:
 34. Ocena v pogledu perspektivnosti:
- SKUPAJ ŠTEVILO TOČK:

OPOMBA:

Za točnost gornjih podatkov jamči prosilec z lastnoročnim podpisom, sicer bo komisija oziroma DS TOZD PU postopal po določilih 18. člena Sporazuma o oblikovanju in delitvi sredstev skupne porabe.

PRILOGE:

- a) kupna pogodba (ali predpogodba) ali gradbeno dovoljenje.
- b) dokazilo o zagotovitvi lastnih sredstev v višini najmanj 20 % zaprosenega posojila.

Lastnoročni podpis:

Bralci o glasilu »Mercator«

Nada Adamič, obratovni knjižničar v TMI: Glasilo »Mercator« nam daje povezavo med celotnim podjetjem. Smo tako veliki in tako raztreseni, da je po drugi poti težko slediti dogajanju v podjetju. Za marsikatero problememo zveemo; mogoče bi si lahko pomagali med seboj, če bi se več poznali. Naše glasilo je zelo dobro. Pove nam marsikaj, za kar bi bili brez njega prikrajšani. Mislim, da smo v glavnem o vsem zadostno obveščeni, pač v okviru možnosti. Lepo je, da se piše o delovnih uspehih, jubilejih... Mogoče so včasih nekateri kolektivi za to malo prikrajšani. Seveda razumem, da je v takem podjetju toliko raznih stvari, da je vse nemogoče spraviti na papir. Samoupravno življenje v podjetju ima še posebno vlogo. S tem so povezani vsi problemi. Mogoče bi prav prek glasila morala osnovna organizacija ZK bolj stopiti v ospredje.

Mislim, da bi pri oblikovanju vsebine našega ilsta morala sodelovati splošna služba, vsaj do neke mere. Prav iz samih članov kolektiva pa naj se najde prava snov za časopis.

Fani Marušič, blagovnica Logatec: Naše glasilo imam rada, vedno ga preberem. Je zanimivo,

saj nam pomaga spoznavati naše veliko podjetje. Vsebina mi je všeč. V službi sem preko zapisnikov iz raznih sestankov seznanjena s tem in onim, vse to pa še dopolni naše glasilo. Pogrešam pa razne dodatke, to je pravilnike, ki so včasih večkrat izšli kot priloga glasilu.

Tone Omovšek, šef galanterijskega skladišča: V glavnem mi je le naš časopis vir informacij o dogajanjih v vseh naših TOZD. Saj glasilo zajame delo prav celega Mercatorja. Drugače bolj malo zveš. Način takega obveščanja je zelo dober, toda vsega se ne da spraviti na papir. Dosti je stvari, ki jih ve le določen krog ljudi. In prevečkrat samo hvalimo, kritizirati pa se bojimo. To ni prav. Sicer pa mi je časopis všeč takšen, kot je. In tisti, ki ga krojijo, opravljajo svoje delo res v redu.

Justina Habe, prodajalka v blagovnici Idrija: »Mercator« nam približa delo in sodelavce po naših drugih enotah. Le tako lahko spoznavamo naš veliki kolektiv. Iz časopisa zveem več novosti, kot pa na delovnem mestu. Z vsebino sem zadovoljna, mogoče bi pa morali posvetiti kakšen odstavek tudi ženi kot delavki in materi.
DEJAN

Iz Investinega prodajnega programa

EUREKA — mlinček za kavo, je izdelek italijanske proizvodnje. Primeren je predvsem za trgovine in gostinske lokale. Kapaciteta mletja tega mlinčka je približno 30 kg kave na uro, njegova višina je 66 cm, podstavek 17 × 27 cm, težak pa je 14 kg.

EUREKA mlinček za kavo je praktičen, hiter in zanesljiv.

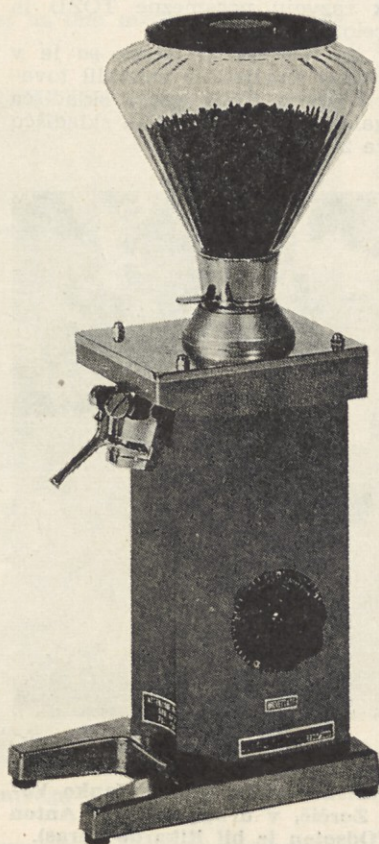
Še nekaj novic iz Investe:

— prispela je nova pošiljka ABSTRACTE, vsestransko uporabnega elementa na področju opreme blagovnih hiš, samopostrežnih prodajal, razstavnih in poslovnih prostorov. Sistem Abstracta smo vam pred časom podrobneje že predstavili v našem glasilu;

— na zalogi imajo večjo količino nakupovalnih košaric znamke Siegel. Te košarice se odlikujejo po kvalitetni izdelavi, lahкости, lepi obliki in po materialu, ki je odporen proti vsem kislinam in drugim neviščnostim.

Vse omenjeno ter vse drugo iz prodajnega programa TOZD Investa, si lahko ogledate na sedežu Investe, v Ljubljani, Ciril Metodov trg 1, kjer so si pred kratkim okusno uredili in opremili dva prostora, kjer bo od sedaj naprej stalna razstava gostinske in trgovinske opreme.

M. Hočevar

NOVICE IZ INVESTE

— Ponovno imajo na zalogi SALAMOREZNICE Berkel, model 829. Premer noža je 296 mm.

— Dovolj imajo tudi ME-SOREZNIC Berkel, tip MC 22.

— Cene in pogoji za nakup so enaki kot prej.

Za 20 in 10-letno delo pri Panoniji- spominska darila in prijeten piknik

Iz Ptuja se skozi Haloze v smeri proti Zagrebu vije lepa nova cesta, ki je bila predana prometu šele konec lanskega leta. Nova cesta je najkrajša pot iz Maribora v Zagreb in s tem tudi na srednji Jadran. Kako potrebna je ta cesta, se vidi po gostoti prometa, saj postaja ena od najbolj prometnih v Sloveniji. Nekaj kilometrov iz Ptuja je majhna vasica Podlehnik, ki je tudi sedež krajevne skupnosti. To ni klasična panonska vas, ki ima svoj center (šola, cerkev, krajevna pisarna, gostilna, pošta) temveč je to vas, ki se je različno razvijala. V bližini naše prodajalne, kjer je bila trgovina že pred vojno, je bil v prvih poveljnih letih postavljen zadržni dom, pred dvema letoma zgrajena nova šola, tako, da se je center vasi preselil skoraj za dva kilometra. Kmetijski kombinat ima v tem kraju lepo urejen obrat, ki tamkajšnjemu prebivalstvu nudi nekaj zasluzka, precej vaščanov pa se vozi na delo v Ptuj, Maribor Ceije in drugam.

Nova cesta — eden od osnovnih pogojev za razvoj turizma v Halozah

Nova cesta, ki se vije skozi to haloško področje, je temu kraju odprla nove perspektive in omogoča hiter razvoj in preusmeritev iz zaostalega kmetijskega področja v kmečki turizem, za katerega so tu idealni pogoji in že storjeni prvi koraki. Na lepem hribu je vasica Gorca in lep dom, ki si ga je v stari Jugoslaviji zgradil takratni ptujski župan in trgovec Ornik, pozneje pa je bil preurejen v sindikalni dom, ki je v lasti kmetijskega kombinata Ptuj. Lep turistični dom, kjer je možno tudi prenočiti, je lahko lepa osnova za nadaljnji razvoj turizma v tem kraju. V lanskem letu so v dolini pod Gorco zajezili potok in uredili ribnik, v katerem so pridni ptujski ribiči pričeli gojiti ribe in letos prvič odprli ribolov za turiste, ki v ta kraj vedno pogosteje prihajajo. Začetki so tu, vendar skromni, ter bo potrebno storiti še kaj več,

predvsem pa zgraditi še nekatere objekte, ki so za razvoj turizma potrebni.

Na Gorco zelo rade prihajajo večje skupine

Dom na Gorci je zelo primeren kraj za večje ali manjše skupine, ki se želijo sprostiti na svežem, še ne zastrupljenem zraku, ki postaja vedno bolj iskana naravna dobrina. Primerno je zato, ker si lahko v lastni režiji (zato nekoliko ceneje) organizirajo piknike in podobno. Tako smo se tudi člani kolektiva Panonije, ki so 20 in 10 let v tem kolektivu, skupaj s člani samoupravnih organov, vodstev družbenopolitičnih organizacij v TOZD in vodilnih delavcev, skupaj z gosti, med katerimi sta bila tudi generalni direktor tov. Adolf Osterc in direktor splošnega sektorja tov. Marjan Pogačnik, ter oba prejšnja direktorja Panonije, ki sta sedaj v pokoju, tov. Martin Klemenčič in Janko Vogrinec, zbrali na svečani seji.

V letošnjem letu mineva 20 let šestim sodelavcem, 17 delavcem, pa že 10 let dela v Panoniji.

V uvodnem govoru je direktor TOZD tovariš Branko Gorjup orisal razvojno pot Panonije, predvsem pa za sluge tistih delavcev, ki so dolga leta v dobrih in slabih časih ostali zvesti svojemu kolektivu in tako mnogo prispevali k njegovemu razvoju. Po nagovoru so jubilarji dobili spominska darila.

O pomenu takih prireditev je spregovoril tudi generalni direktor Veletrgovine Mercator tovariš Adolf Osterc, ki se je pohvalno izrazil o delu Panonije in njenih članov kolektiva, predvsem tistih, ki vztrajajo na svojih delovnih mestih in ne glede na težave, ki so od časa do časa v trgovini, ostajajo na svojih delovnih mestih ter tako največ prispevajo k razvoju posamezne TOZD in celotnega podjetja.

Za čestitke in darila se je v imenu slavljencev zahvalil tovariš Anton Ketiš, vodja skladišča galanterije, ki je v tem skladišču že 20 let.

Delavci, ki so že 20 let v podjetju, so delali tudi pod vsemi dosedanjimi direktorji, zato jim bo ta posnetek z obema upokojenima direktorjema lep spomin. Na sliki so torej Jožica Lepšina (levo), Janko Vogrinec, Martin Klemenčič in Albina Zorčič, v drugi vrsti pa Anton Ketiš, Jože Dragar in Maks Filipič. (Odsoten je bil Rikardo Juras).

Neprekinjeno so 10 let pri Panoniji (z leve proti desni): Mimica Klemenčič, Zinka Hedl, Marija Strelec, Marija Paher, Lizika Korpar, Franc Zorec, Anton Klasinc, Janez Topolovec, Stanko Suman, Janez Zupanič, Marjan Munda, Jože Mikulec, Anton Bolh, Alojz Jurgec in Ivan Vršič. Zaradi bolezni sta bila odsotna Franc Forštnarič in Štefka Mohorko

Mladinska organizacija podelila priznanje svojim najboljšim članom

Sekretar mladinske organizacije v TOZD Panonije tovariš Anton Janžekovič, pravnik v splošnem sektorju TOZD Panonija, je v imenu mladinske organizacije podelil priznanja za pomoč in sodelovanje pri delu mladinske organizacije ter najboljšim mladincem.

20 let PANONIJE in 25 let MERCATORJA moramo primerno proslaviti

V prihodnjem letu bo TOZD Panonija Ptuj proslavljala 20-letnico obstoja. Ustanovljena je bila iz takratnega podjetja Preskrba Ptuj. Pri ustanovitvi je zaposlovala le približno 50 zaposlenih in bila izključno grosistično trgovsko podjetje, ki se je v teh 20 letih razvilo v močno trgovsko organizacijo v Ptuj in okolici, po združitvi z Mercatorjem v letu 1970 pa še močno povečala svoje kapacitete in s tem zagotovila vse večji napredek in razvoj. Dvajset let dela in ustvarjanja je kratka doba za tako hiter razvoj, je pa odraz dobrega gospodarjenja, samoodpovedovanja in naporov celotnega kolektiva, samoupravnih organov in vodstva. Dvajset let je tudi takšen mejnik, ki ga je po mnenju mnogih potrebno primerno proslaviti in pripraviti. Na svečani seji delavskega sveta je bila imenovana posebna komisija, ki naj pripravi predlog programa proslav in prireditev v počastitev tega jubileja. V komisijo so bili imenovani nekateri najstarejši delavci: Ivo Nahberger, Anton Ketiš, Slava Čuček, Branko Kampuš, po enega člana pa imenujejo organizacija sindikata, ZKS in mladinska organizacija.

Podpiramo srečanje vseh delavcev Mercatorja ob 25-letnici

Vsi prisotni so z burnim aplavzom in odobravanjem sprejeli predlog, da se naj ob proslavljanju 25-letnice obstoja Veletrgo-

vine Mercator organizira srečanje vseh delavcev iz vseh TOZD veletrgovine Mercator v poletnih mesecih prihodnjega leta. Mišljenja so bila, da naj se za pripravo srečanja na zboru delegatov ali drugem organu imenuje potreben organ, ki naj to srečanje kolektiva pripravi. Glede na razdrobljenost kolektiva, ki deluje v 22 občinah Slovenije in v Beogradu, je po našem mnenju to potrebno.

Po uradni svečanosti so se prisotni jubilarji in člani samoupravnih organov nekoliko sprostiti od težkega dela v svojih enotah ter zalili z dobro haloško kapljico. V prijetnem razpoloženju, ki je ob takih prilikah v Panoniji običajno, so hitro minevale ure, spomin na to srečanje pa bo sigurno ostal kot eden izmed najlepših trenutkov, ki smo jih preživeli v Panoniji.

zf

Zdravnik gre mimo gozda, kjer fantič nabira gobe.

— Fant, bodi pazljiv, vmes so tudi strupene, ki jih nikakor ne smeš jesti.

— Ne mislim jih jesti, ampak jih bom prodajal.

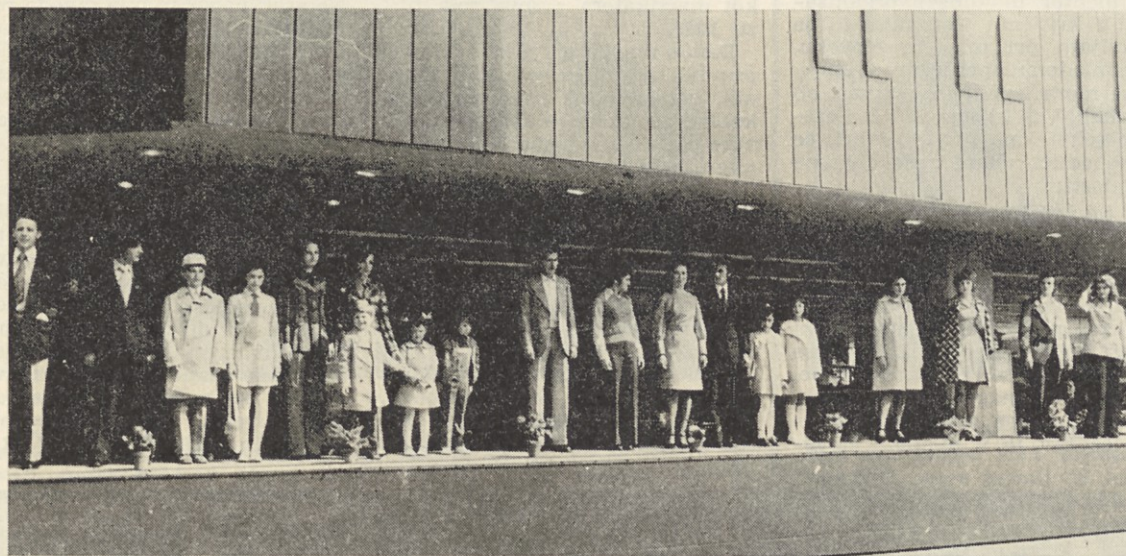

Zelo mi je žal otroka, toda tokrat bomo morali domov brez planik

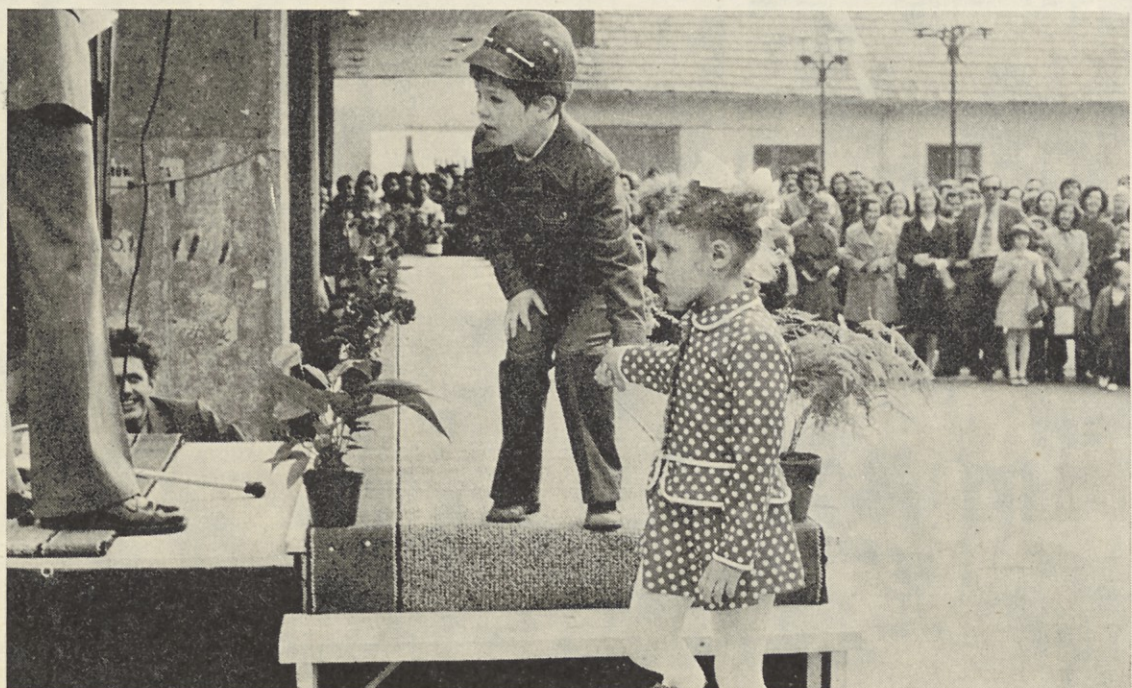
Modna revija v blagovnici Panonija

Pred Blagovnico M v Ptujju je bila uspešna modna revija, na kateri smo prikazali najnovejše modele. O zanimanju Ptujčanov za našo modno revijo zgovorno priča ta posnetek

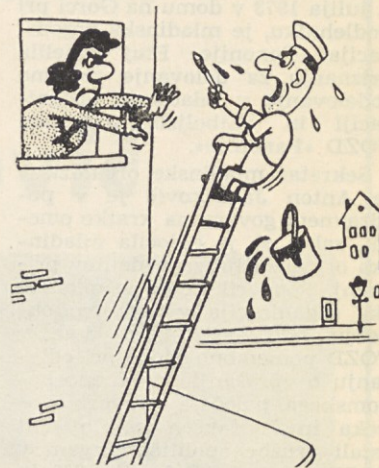

Vsi manekeni — razen otrok — so zaposleni v Blagovnici Ptuj. Naj na tem mestu poročamo, da smo našo modno revijo priredili tudi na Radgonskem sejmu

Dva najmlajša sodelavca revije sta najbrž zagledala kaj bolj zanimivega

ha, ha, ha

Kakšna ugrabitev hčerke neki, prepleskati moram vaše okno

Ne skrbi draga, pazil bom, da se mi med potjo kaj ne zgodi

Mi lahko poveš, kako dolgo bo trajalo to pleskanje?

Peterček ponosno: Očka, edini sem bil danes v razredu, ki sem znal učitelju odgovoriti na njegovo vprašanje.

Oče: In kaj te je vprašal?

Peterček: Kdo je razbil šipo v razredu ...

Stranka pride v trgovino in vpraša mlado vajenko: Ali lahko pomerim tisto rdečo obleko v izložbi?

Seveda lahko, de vajenka zmedeno, toda mi imamo za to posebne kabine.

Mladinska organizacija »Panonija« Ptuj je podelila priznanje

Na svečani seji delavskega sveta »Panonija« Ptuj, ki je bila dne 6. julija 1973 v domu na Gorci pri Podlehniku, je mladinska organizacija »Panonije« Ptuj podelila priznanja za delovanje oziroma sodelovanje v mladinski organizaciji in najboljšim učencem TOZD »Panonije«.

Sekretar mladinske organizacije Anton Janžekovič je v pozdravnem govoru na kratko omenil, zakaj se je odločila mladinska organizacija za podelitev priznanj. Poudaril je, da je mladinska organizacija v zadnjem obdobju zelo aktivna, da ima v TOZD pomembno vlogo pri odločanju o vprašanih družbenoekonomskega položaja mladega človeka in že takšen položaj kot ostali družbenopolitični organi v TOZD, to je organizacija ZK in osnovna organizacija sindikata.

Zaradi tega je upravičeno podelila občinska konferenca ZMS Ptuj mladinski organizaciji »Panonije« priznanje kot najboljši mladinski organizaciji v delovnih organizacijah ptujske občine. Mladinska organizacija »Panonije« je sklenila, da bo tudi sama podelila priznanja posameznikom, organom in organizacijam TOZD, ki imajo največ zasluga za njeno uspešno delovanje oziroma tistim, ki so vedno pripravljeni pomagati mladim s svojimi nasveti, priporočili ali na kakšen drug način. Podeljenih je bilo 13 priznanj, ki sta jih podelila sekretar mladinske organizacije in predsednik enega izmed treh mladinskih aktivov »Panonije« tov. Miloš Daničević. Priznanja so prejeli:

— **delavski svet TOZD »Panonija« Ptuj** za njegovo razumevanje, ki se je odrazilo predvsem pri uresničevanju prošelj, ki mu jih je pošiljala mladinska organizacija v odločanje in so bile vedno rešene pozitivno. Posebno smo hvaležni delavskemu svetu za ugodno rešene prošnje za finančno pomoč socialno ogroženim učencem TOZD »Panonije« Ptuj;

— **osnovna organizacija sindikata TOZD »Panonija« Ptuj** za medsebojno sodelovanje, predvsem še za razumevanje ob organiziranju strokovnih ekskurzij, izletov in za finančno pomoč, ki jo je dodelila mladinski organizaciji;

— **organizacija ZK TOZD »Panonija« Ptuj** je prejela priznanje za ustvarjeno zaupanje med mladimi v organizaciji ZK, za zavzemanje za še večje vključevanje mladih v to organizacijo ter za pripravo mladega človeka, da postane član naše družbe, za kar se je borila partija med NOV. Danes pa se zavzema za boljšo bodočnost delovnega človeka in za zmanjševanje nepravilnosti, ki se pojavljajo v naši družbi;

— **mladinska organizacija »Kolektiv« Arandjelovac** za navezavo stikov z našo mladinsko organizacijo, kar je lahko vzgled vsem mladinskim ter drugim organizacijam. Bratstvo in prijateljstvo, ki je bilo sklenjeno med Srbi in Slovenci, ko so bile slovenske družine pregnane v Srbijo, mora živeti, saj dela bratstvo in prijateljstvo med narodi Jugoslavije našo domovino močno in daje vedeti vsem zunanjim in notranjim neprijateljem, da svojega ne damo, tujega nečemo;

— **občinska konferenca ZMS Ptuj** je prejela priznanje za njihovo požrtvovalno delo z mladimi v ptujski občini. Posebna zahvala jim gre za pomoč in nasvete, ki so nam jih posredovali za delo z mladino. Njim se moramo zahvaliti, da je naša mladinska organizacija najboljša med mladinskimi organizacijami v delovnih organizacijah ptujske občine;

— **tovariš Branko Gorjup, direktor TOZD »Panonija« Ptuj** za posebno delo z mladino. Kljub prezaposlenosti še vedno najde toliko časa, da obišče mladinske sestanke, pomaga mladim z nasveti in izkušnjami, ki jih je doživel sam kot mladinski funkcionar. Tov. Gorjupu smo hvaležni za navezavo stikov z mladinsko organizacijo »Kolektiv« Arandjelovac. Nadalje smo mu hvaležni, da se zavzema, da bi čim več mladih po končani trgovski šoli nadaljevalo šolanje, saj sam pravi, da si moramo v bodoče iz svojega lastnega kadra šolati mlade strokovnjake;

— **tovariš Franc Zadavec, sekretar TOZD** je prejel priznanje kot mentor mladinske organizacije. V kritičnih trenutkih, ki se pojavljajo pri mladem človeku, vlije mlademu upanje, mu svetuje, da se mora izučiti in ga svari ob napakah. Vsi, ki smo »šli čez njegove roke« smo postali dobri, če že ne odlični člani naše delovne skupnosti;

— **tovariš Tonček Turk, kadrovik TOZD** za zasluge z mladimi. Kot kadrovik sprejme mladega človeka v učno razmerje in vsak mladi se še potem večkrat zateče k njemu po pomoč ali nasvet, ki ga pri njem vedno dobi. Mladi se ga zato vedno radi spominjajo, saj jih pri napakah ne graja, ampak jim zna vedno dati upanje, čeprav je v mladem člove-

ku to upanje že zdavnaj splahnelo. Tovariš Tonček, kot ga imenujejo mladi, postane njihov gospodar vso učno dobo;

— **tovariš Stane Širovnik**, prodajalec, je prejel priznanje, ker se je kot bivši predsednik mladinske organizacije zavzemal za delovanje mladinske organizacije in je v njegovem mandatu mladinska organizacija začela uspešno delovati in se zavzemati za odlo-

Grmada je sprejela 21 učenk Dobrodošle mlade učenke!

Tradicija je, da se vsako leto 1. avgusta kolektiv GRMADE znatno poveča. Tako se verjetno dogaja tudi pri drugih enotah. Ta dan pričnejo številni učenci delati.

Prepričan sem, da mnogi člani kolektiva ne vedo, da je domala 20% vseh zaposlenih pri podjetju učencev ali preprosto povedano vsaki peti član kolektiva je učenec. Tudi to verjetno ne vedo, da ima naše podjetje več učencev kot marsikatera osnovna šola, blizu 1000.

Danes mnogo govorimo in razpravljamo o kadrovskih problemih, verjetno pa pre malo vemo, koliko truda in naporov vlaga naše podjetje za nenehno izpopolnitev in izobraževanje svojih delavcev. Dejstvo je, da ima Mercator danes velik poslovni ugled. Pri tem ne smemo pozabiti, da ta ugled dajejo res številni strokovno izobraženi neposredni trgovski delavci v prodajalnah, katerih sestavni del so naši številni učenci.

Prvi dan učenja je za vsakega mladega človeka velik dogodek. Ta dan si ponavadi vsi zelo dobro zapomnimo. Takih dogodkov

čanje o pomembnejših vprašanih družbenoekonomskega položaja mladega človeka;

— **mladinke Terezija Fridl, Marija Ambrož in Terezija Lampret** ter **mladinec Marjan Kramberger** so prejeli priznanje za vestnost na delovnem mestu in uspešno delo v šoli in so lahko vzgled vsem ostalim mladim v TOZD, predvsem pa učencem trgovske stroke.

Mladinska organizacija iskreno čestita vsem, ki jim je podelila priznanje in se jim še nadalje priporoča oziroma jih prosi za pomoč in sodelovanje.

A. JANŽEKOVIČ

Letošnje Grmadine učenke

V spomin Adolfu Šmidu

Ko nas je v soboto, 1. septembra dosegla vest, da si nas zapustil, je v naši delovni skupnosti zamrlo vse življenje. Kljub tvoji dolgi bolezni nismo mogli verjeti kruti resnici, da ne boš več prišel med nas. Tega še sedaj, ta trenutek, ne moremo doumeti. Še dolgo bomo pričakovali, da se boš vsak čas pojavil na vratih, nam stisnil roko, nam s svojo človeško toplino, nasvetom pomagal kot človek, tovariš, strokovno izkušen delavec.

Celo v najtežjih trenutkih svoje bolezni si bil z nami. Z bolniške postelje si sledil vsaki spremembi, vsakemu utripu podjetja. Do zadnjega trenutka smo čutili tvojo navzočnost na vsakem koraku. Vsakega od nas si spremljal, čutil naše probleme, radosti, nezadovoljstvo.

Nikdar nisi bil prezaposlen, preutrujen, da ne bi odprl vsakemu, ki je potrkal na tvoja vrata. Sam si hodil od prodajalne do prodajalne in za vsakega imel pripravljeno dobro, spodbudno besedo. Mnogokomu si v najtežjih trenutkih vrnil vero v življenje, v srečo in zadovoljstvo.

Tovariš direktor, hudo te bomo pogrešali.

Ko si pred 17 leti stopil na čelo našega, takrat samostojnega podjetja Hrana, nisi prevzel zavidanja vredne dediščine. Vendar nisi klonil. Dela si se lotil z vso, samo tebi svojstveno zagnanostjo in že po kratkem času popeljal Hrano do lepih poslovnih uspehov.

V težnji po čim boljšem gospodarjenju si skupaj s samoupravnimi organi dejavno delal za pripojitev Hrane k Mercatorju. Od tedaj, od leta 1962, pa vse do danes si poslovanje naše enote vodil po sigurni poti napredka. V tem času je bilo zgrajenih pet naših samopostrežnih trgovin, ostale pa, le z izjemo dveh, obnovljene. Pod tvojim vodstvom se je Hrana razvila v eno najbolj gospodarnih enot v okviru Mercatorja.

Tvoj odhod je za nas nenadomestljiva izguba. V eni osebi, tov. Šmid, si združeval neprecenljive lastnosti: lastnosti človeka, tovariša svetovalca, pridnega zagnanega delavca, odličnega organizatorja. Praznina, ki jo puščaš za sabo, bo ostala.

Vedno se te bomo spominjali s spoštovanjem, iz tvoje bogate zakladnice pa črpali moč in spodbudo za nadaljnji razvoj tvoje Hrane.

Sočustvujemo s svojci, ki si jih zapustil, s tvojo Bredo, Srečom, Ivanom ter tvojo življenjsko tovarišico.

Slava tvojemu spominu!

Tvoji sodelavci

V spomin Majdi Ljubanovič

Tik pred zaključnim izpitom za kvalificirano prodajalko je dne 18. junija 1973 omahnilo v smrt mlado življenje naše MAJDE, stare komaj 18 let. Nekaj dni pred tem je izdelala tretji letnik šole za prodajalce in se resnično veselila poklica, za katerega se je tri leta usposabljala. Med praktičnim poukom je bila izredno sprejemljiva in poslušna svojim vzgojiteljem in se z njihovo pomočjo usposobila v vestno, prizadevno, marljivo in zvesto sodelavko. Iz njenih ust nismo nikdar slišali »ne bom« ali »ne morem«. V vsakem času in v vseh okoliščinah je bila pripravljena pomagati, storiti, kar je bilo v njenih mladih močeh. Prihajala je na praktično delo tudi takrat, ko to ni bila njena dolžnost. Res je bila svetel zgled svojim sovrstnicam, zato smo jo imeli vsi radi.

Srečna in vesela nad svojim življenjskim uspehom se je v nedeljo dne 17. junija 1973 odpeljala na izlet, na katerem je v prometni nesreči izgubila svoje cvetoče mlado življenje. Izguba naše Majde je pretežka, da bi mogli sprejeti resničnost, da je ne bo nikoli več med nas. Prav zato se je bomo še dolgo spominjali, takšne, kakršno smo poznali, dobro in plemenito, vestno in marljivo.

Njeni sodelavci iz TOZD »Rožnik«

Ob proslavah občinskega praznika - ogled skladišč

Občani občine Ptuj slavijo vsako leto 8. avgusta svoj občinski praznik. Ob tem dnevu pregledajo dosežene uspehe v občini in delovnih organizacijah. Veletrgovina Mercator in njena poslovna enota Panonija Ptuj sta letos že drugič bili omenjeni kot vzor dobrega gospodarjenja, saj so si predstavniki družbeno političnih in delovnih organizacij ogledovali dosežke Mercatorja PE Panonije.

V lanskem letu smo na občinski praznik odprli sodobno blagovnico, ki je v enem letu poslovanja dosegla lepe rezultate in vsa pričakovanja so bila uresničena. Takrat je večina menila, da je izgradnja blagovnice bila nujna in da se bo zaradi tega odlične kupne moči iz ptujske občine precej zmanjšal.

VELIKE POHVALE IN ČESTITKE MERCATORJU IN PE PANONIJI

Na programu prireditev v počastitev občinskega praznika v Ptujju je bila otvoritev prodajalne Elektrotehne iz Ljubljane v Ptujju, ki nam v Ptujju ni prinesla dejansko nič novega, saj imamo takšen sortiment blaga že v naši blagovnici ter pri trgovskih podjetjih Izbira in Merkur. Veliko pohvalnih besed pa je bilo izrečenih pri ogledu skladišč, ki jih gradimo v Ptujju, katerih ogled je bil prav tako na programu prireditev. Predstavniki delovnih organizacij, skupščine občine Ptuj in družbenopolitičnih organizacij ptujske občine so si v spremstvu predstavnikov PE Panonija Ptuj ogledali skladišča in z zanimanjem prisluhnili besedam direktorja PE Panonija

tov. Branka Gorjupa, ki je prisotnim opisal prizadevanja Mercatorja in Panonije pri izgradnji ključnih objektov za svoje poslovanje ter skrb za razvoj in modernizacijo trgovine.

5.400 m² VISOKOREGALNIH SKLADIŠČ JE PTUJUJ NUJNO POTREBNIH

Panonija posluje s svojo engro dejavnostjo v nemogočih delovnih pogojih, zato ji bo 5.400 m² skladišč pripomoglo, da izprazni neprimerne prostore in zmanjša stroške poslovanja. V Ptujju skoraj ni ulice, kjer ne bi imeli kakšnega skladišnega prostora, kar povečuje stroške poslovanja in zmanjšuje akumulacijo. Nekateri oddelki skladišča že nekaj časa delajo v novih obratih, kljub temu, da še ni končana montaža opreme. Računamo, da se bodo skladišče prehrane, železnine in pohištva preselili v nove prostore še v tem mesecu.

Skladišče je za Ptuj nedvomno velika pridobitev, ki bo omogočila še solidnejše poslovanje, kar pa je prav tako pomembno je pa poslovanje s precej manjšimi stroški.

Tako kot v lanskem letu ob otvoritvi blagovnice, so v letošnjem letu bila izrečena mnoga priznanja, pohvale in čestitke ob tako pomembni zmagi Mercatorja in Panonije, kar je v tem delu Slovenije povečalo ugled Mercatorja.

zf

Dopisujte v "Mercator"

Že se je začelo novo sindikalno prvenstvo Ljubljane v nogometu, kjer tekmuje tudi moštvo Mercatorja. Gornja slika pa nam naj obudi spomin na zadnjo tekmo v mesecu juniju, ko so naši fantje izgubili srečanje z Železniško postajo s 3 : 1. Ta tekma je bila odločilno srečanje za prvo mesto, ki pa je našim fantom, žal, ušlo. Tri leta zapored so nosili naslov prvaka; tokrat pa so osvojenim pokalom žal pridali le diplomu.

Na sliki: Posvet po prvem polčasu s tehničnim vodjem Čudnom tudi ni pomagal do zmage.

Tekst in foto: DEJAN

Ogledali so si Beograd in Djerdap

Sindikalna organizacija Panonije Ptuj je organizirala ogled Beograda in našega največjega hidroenergetskega sistema Djerdap. Zaradi velikega odziva bo izlet izveden v dveh skupinah. Prva skupina 120 članov je bila na izletu konec avgusta, druga skupina 90 članov pa bo odšla na izlet v septembru. V izvedbi potovalne agencije Inex-turista iz Maribora, so si člani sindikata

ogledali znamenitosti Beograda, kjer so si z zanimanjem ogledovali tudi Mercatorjevo blagovnico v Novem Beogradu. Žal jim je za to ostalo nekoliko premalo časa, saj so zaradi nepredvidenih težav in okvare hidroglicerija morali prespati v Kladovu in jim je tako zmanjkalo časa.

MNOGI SO BILI PRVIČ V BEOGRADU

Velik interes za izlet v Beograd je presenetil tudi organizatorje izleta, saj niso računali, da bo tako veliko število članov sindikata želelo na tako dolg in naporen izlet. V Beograd in nazaj so potovali ponoči, tako, da je ostalo za ogled več časa. Večina jih je bila prvič v našem glavnem mestu in kljub naporu so bili z izletom nadvse zadovoljni.

zf

Ha, ha, ha

Tone pomaga ženi pri stepanju preprog.

— Ali ne moreš malo močneje udarjati?!

— Ne, prašilo bi se.

Šoferski kandidat: Tovariš inštruktor, koliko bom še potreboval?

Inštruktor: Približno tri.

Kandidat: Samo še tri ure?

Inštruktor: Ne, automobile.

Bančnega roparja vpraša sodnik med razpravo: Povejte mi, kako ste uspeli priti skozi tako močno zastražena vrata v banki!

Ropar: Ne morem zdajle tovariš sodnik, moja konkurenca tudi sedi med poslušalci v dvorani.

Delavci Primata iz Maribora so za nekaj trenutkov prekinili z montažo opreme v skladišču v Ptujju, da so lahko predstavniki družbenopolitičnih in delovnih organizacij ter skupščine občine Ptuj prisluhnili besedam direktorja TOZD Panonija

Urejanje medsebojnih razmerij delavcev po novem

(Nadaljevanje in konec)

5. Varstvo delavcev

Delavec ima pravico do varstva pri delu in so delavci v TOZD dolžni zagotoviti predpisano varstvo pri delu. Ta vprašanja bodo moralj konstituirati in urediti samoupravni sporazumi v medsebojnih razmerjih, medtem ko naj bi organizacijska, tehnična in druga vprašanja urejal poseben pravilnik. S tega področja je mnogo takšnih zadev, ki imajo skupen pomen za vse TOZD v sestavu podjetja.

Poleg pravice delavca da odkloni delo na delovnem mestu, na katerem mu ni zagotovljeno predpisano varstvo pri delu, je ta pravica razširjena tudi na primer, če niso zagotovljeni potrebni pogoji za nočno delo. Stari delavci uživajo posebno varstvo, določeno z zakonom.

6. Osebni dohodki

Vsak delavec ima pravico do osebnega dohodka iz dela dohodka TOZD, razporejenega za osebne dohodke delavcev. Osebni dohodek delavca se določi po osnovah in merilih, določenih vnaprej v TOZD v skladu z osnovami in merili, ki jih določa samoupravni sporazum in družbeni dogovor.

7. Odgovornost delavca

Odgovornost delavca za kršitev obveznosti v združenem delu bo

uredil samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih in to:

— obveznostj delavca v združenem delu in odgovornosti delavca za njihovo kršitev (naloge in obveznosti na posameznem delovnem mestu, kršitve delovnih dolžnosti);

— kršitev obveznosti, ki se štejejo za lažje in hujše kršitve;

— ukrepe, ki se uporabljajo proti delavcu v skladu z zakonom (opomin, javni opomin, zadnji javni opomin, prenehanje lastnosti delavca v združenem delu zaradi neizpolnjevanja obveznosti);

— postopek, kako se ugotavlja kršitev določenih obveznosti ter organ, ki začne in vodi postopek ter izreka ukrepe (organa za začetek vodenja postopka in izrekanje ukrepov bodo določili delavci neposredno);

— roke v katerih zastarata uvedba in vodenje postopka ter roke v katerih zastara izvršitev ukrepov (za enkrat še veljajo roki po 3. do 5. odstavek 85. člena TZDR);

— primere in pogoje, ko je delavec lahko odstranjen iz delovnega mesta, na katerem dela ali iz organizacije združenega dela ter organe, ki odločajo o tem (obvezni in neobvezni suspens).

Delavec je odgovoren TOZD za škodo, ki jo stori na delu oziroma v zvezi z delom in to namestoma ali iz velike nepazljivosti.

Povrniti pa mora tudi škodo, če je z neizpolnjevanjem svojih obveznosti namenoma ali iz velike nepazljivosti povzročil zmanjšanje dohodka TOZD. Delavec ne more biti deloma ali popolnoma oproščen plačila škode. Docela novo določilo pa je, da je TOZD odgovorna za škodo, ki jo pretrpi delavec na delu ali v zvezi z delom in to po splošnih pravilih odškodninskega prava.

8. Prenehanje dela v združenem delu

Delavcu lahko preneha lastnost delavca v združenem delu:

1. če izjavi, da ne želi delati v temeljni organizaciji združenega dela,

2. na podlagi pismenega sporazuma z drugimi delavci v temeljni organizaciji združenega dela,

3. kadar se v temeljni organizaciji odloči, da preneha delavcu lastnost delavca v združenem delu zato, ker je dopolnil pokojninsko dobo 40 let (moški) oziroma 35 let (ženska),

4. če je ob njeni pridobitvi zamolčal ali dal neresnične podatke glede pogojev, določenih za delo na določenem delovnem mestu in so ti podatki vplivali na pridobitev lastnosti delavca v združenem delu,

5. če ne izpolnjuje svojih obveznosti iz združenega dela in s tem huje krši skupne interese

drugih delavcev ali organizacije združenega dela (hujša kršitev obveznosti),

6. neodvisno od volje delavca in drugih delavcev:

— če se na način, ki je predpisan v zakonu ugotovi, da je delavec popolnoma nezmožen za delo — z dnem vročitve pravnomočne odločbe o ugotovitvi nezmožnosti temeljni organizaciji združenega dela,

— če je delavcu po zakonu oziroma po pravnomočni odločbi sodišča ali drugega organa prepovedano opravljati delo na delovnem mestu, na katerem dela — z dnem vročitve pravnomočne odločbe temeljni organizaciji združenega dela,

— če je delavce obsojen na zapor, daljši kot 6 mesecev, z dnem ko nastopi prestajanje kazni,

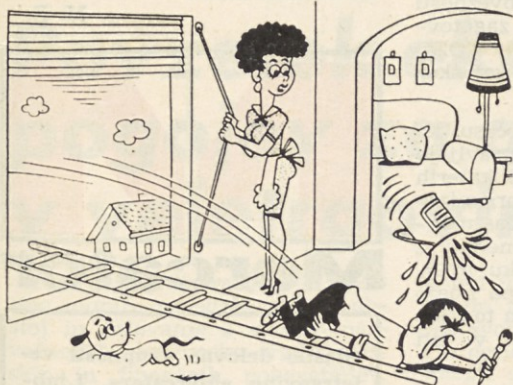
— če je delavcu izrečen varnostni, vzgojni ali varstveni ukrep, ki naj traja več kot 6 mesecev in mora biti zato odsoten z dela — z dnem, ko se začne izvajati ukrep,

7. če odkloni delo na drugem delovnem mestu, ki se mu zagotovi v isti ali drugi organizaciji združenega dela oziroma v drugi organizaciji ali organu, če je prenehala potreba po njegovem delu v temeljni organizaciji združenega dela,

8. če se je začel postopek, da preneha njegova temeljna organizacija združenega dela oziroma delovna organizacija, v katere sestavi je.

(Nadaljevanje na 18. strani)

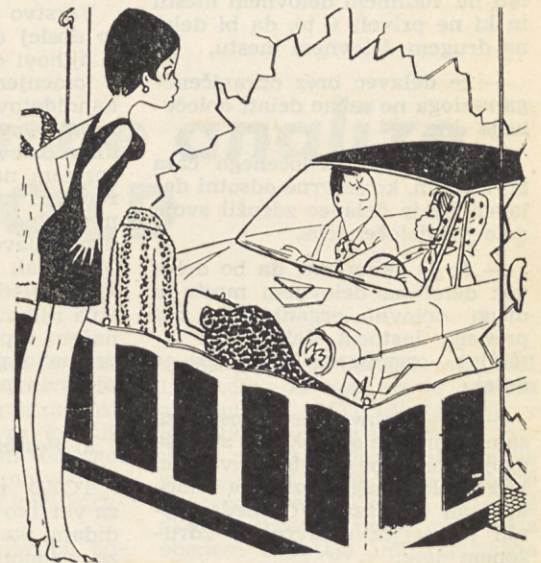
Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha...

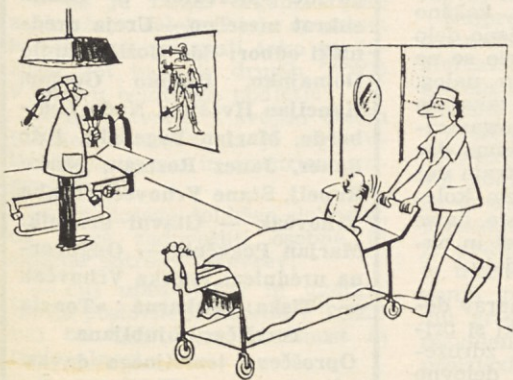
Toda dragi, rekel si, da boš šele jutri pleskal rolete.

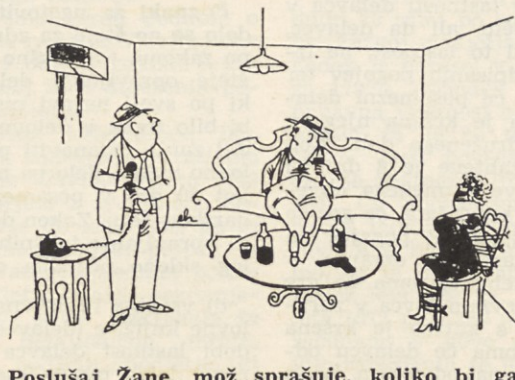
Prej sem te posvaril, da z njim ne razpravljaj o nogometu.

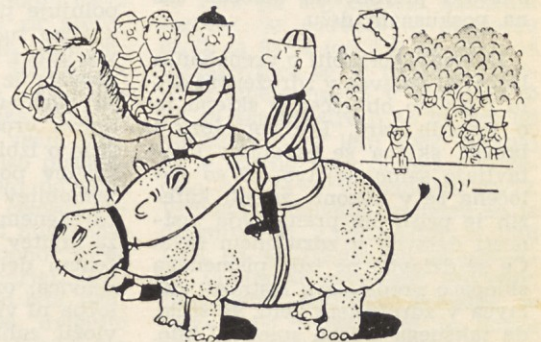
Sedaj imava vzrok, da mi nekaj kupiš

Bodite brez skrbi, naš kirurg vadi pred vsako operacijo

Poslušaj Žane, mož sprašuje, koliko bi ga stalo, da jo ne bi pripeljala nikoli več nazaj...

Konj je konj, ali ne?

Urejanje medsebojnih razmerij delavcev po novem

(Nadaljevanje s 17. strani)

Popolna novost prenehanja lastnosti delavca v združenem delu, je samo po 7. točki naštetih oblik, kjer gre za to, da delavcu sploh ne more prenehati lastnost delavca v združenem delu, če je iz tehnoloških ali ekonomskih razlogov prenehala potreba po njegovem delu v TOZD. Nedopustno je, da se delavci, ki so več let ustvarjali in prispevali k razvoju podjetja, odpuste kot »tehnološki presežek«. Zakon opušta tudi samovoljno prenehanje dela v delovni organizaciji kot način prenehanja lastnosti delavca v združenem delu. Takšno ravnanje delavca je treba šteti kot hujšo kršitev obveznosti in temu ustrezno prenehati lastnosti delavca v združenem delu. Dosedanji način prenehanja lastnosti delavca po volji delovne skupnosti se nadomešča s pismenim sporazumom delavca z drugimi delavci ob prenehanju njegove lastnosti delavca v združenem delu. V tem primeru gre za sporazum med delavci. Delavcu pa lahko preneha lastnost delavca v združenem delu, kadar se v TOZD odloči, da preneha delavcu lastnost delavca v združenem delu, zato ker je dopolnil pokojnisko dobo 40 let oziroma 35 let.

Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu pozna še naslednja prenehanja lastnosti delavca v združenem delu:

— če delavec ne da pismene izjave, da se strinja s pravicami in obveznostmi, ki so določene v samoupravnem sporazumu, če v roku, ki ga določa samoupravni sporazum, pismeno ne izjavi svoje želje, da mu ne preneha lastnost delavca v združenem delu,

— če delavec, ki po javnem razpisu ni znova izbran oz. za katerega je odločeno, da ne sme delati na vodilnem delovnem mestu in ki ne privoli v to, da bi delal na drugem delovnem mestu,

— če delavec brez opravičenega razloga ne začne delati določene dne,

— s potekom določenega časa ali z dnem, ko se vrne odsotni delavec, če je delavec združil svoje delo za določen čas,

— če je sklenjeno, da bo delavec delal na delovnem mestu v drugi delovni organizaciji, mu preneha lastnost delavca v temeljni organizaciji, v kateri je delal,

— če se delavec ne usposobi za samostojno delo v okviru stopnje svoje izobrazbe ali stroke v roku, ki ga določa zakon oziroma samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu,

— v primerih, ko delavec dela s svojo privolitvijo določen čas na poskusnem delu.

Delavec mora biti o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu pismeno obveščen o sklepu in o vzrokih zanj. Pri obrazložitvi takega sklepa se dejansko ugotavljajo samo dejstva, ki so določena že v zakonu, zaradi katerih je prišlo do prenehanja lastnosti delavca v združenem delu. Če se delavcu ne izda pismenega sklepa o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu, se šteje, da takšnega sklepa sploh ni bilo. Delavec, ki mu preneha lastnost

delavca v združenem delu ima medčasno nezaposlenostjo iz naslova minulega dela in solidarnosti pravico do denarnega nadomestila, do zdravstvenega varstva, do prekvalifikacije in strokovne usposobitve ter druge pravice, s katerimi se zagotavlja njegova socialna varnost. Te pravice bo uredil nov republiški zakon o zaposlovanju in socialni varnosti za primer brezposelnosti. Zakon ne določa posebne odškodnine delavcu ob prenehanju lastnosti delavca v združenem delu po volji drugih delavcev. To vprašanje odpravnine bi bilo treba ustrezno urediti, prav glede na pravico delavca iz naslova minulega dela v splošnem aktu TOZD in v okviru družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma.

Tako bo ob prenehanju dela odločal le predstavniški kolegijski organ ali pa vsi delavci v združenem delu. Delavec ima pravico biti navzoč na sestanku, kadar se bo odločalo o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu. Nadalje ima delavec pravico ugovarjati zoper vsak sklep o prenehanju lastnosti delavca v združenem delu, če ne odloča o njem najvišji organ upravljanja v organizaciji združenega dela. Sklep tega organa je dokončen. Pomembno je tudi, da ima delavec možnost, če meni, da mu je dokončna odločba kršila pravico, da sme to uveljaviti s pritožbo pri sodišču splošne pristojnosti. Delavec, za katerega je odločilo sodišče s pravnomočno odločbo, da se vrne na delo v svojo TOZD, ima za tisti čas, ko ni bil na delu, vse pravice, ki se pridobivajo in uveljavljajo pri delu in iz dela.

III. VARSTVO PRAVIC DELAVCEV

Varstvo pravice delavcev je bilo doslej določeno le za delavce v njihovi delovni organizaciji ter v omenjenem varstvu zunanjih kandidatov, ki so se potegovali za sprejem na delo na prosto vodilno delovno mesto. Kandidat za sprejem na delo v podjetju oziroma za razporeditev na določeno nevodilno delovno mesto na podlagi objave (razglasa) doslej niso uživali nikakega varstva. Odslej so slednji s prvimi glede varstva njihovih pravic v bistvu izenačeni v postopku pred sodiščem, priznana pa jim je tudi varstvo njihovih pravic v TOZD.

a) Postopek v TOZD

TOZD mora izvesti postopek za varstvo pravic na zahtevo kandidata (katerekoli kategorije), ki za pridobitev lastnosti delavca v združenem delu, ali da delavec, ki je pridobil to lastnost, ne izpolnjuje predpisanih pogojev ter končno tudi, če posamezni delavec meni, da je kršena njegova pravica iz združenega dela. Rok za vložitev zahteve je 8 dni od dneva vročitve pismenega obvestila o izbiri kandidata, če gre za kršitev postopka ali pogojev za pridobitev lastnosti delavca v združenem delu, oziroma če gre za kršitev pravic delavca v združenem delu, s katero je kršena pravica, oziroma če delavcu odločba ni vročena, od dneva, ko je vložil zahtevo, da se mu vroči takšna odločba. O zadevi je tre-

ba izdati dokončno odločbo v TOZD v roku 30 dni od dneva vložitve zahteve. V postopku obravnavane zahteve je treba prikrbeti še mnenje sindikalne organizacije. Sindikalna organizacija more na zahtevo ali privolitvev delavca pri uresničevanju njegovih pravic iz združenega dela zastopati delavca.

b) Sodno varstvo

Če kandidat oziroma delavec ni zadovoljen z dokončno odločbo, ki jo je izdala TOZD, ali če na zahtevo delavca ni bila izdana odločba v roku 30 dni od dneva vložitve zahteve, ima pravico v nadaljnjem roku 30 dni zahtevati varstvo svojih pravic pri pristojnem sodišču. Seveda pa varstva pri sodišču ne more uveljaviti kandidat oziroma delavec, ki ni pred tem zahteval varstva svoje pravice v TOZD, razen če uveljavlja s tožbo denarno terjatev.

Če sodišče ugotovi, da je kršen postopek za pridobitev lastnosti delavca v združenem delu, kršitev tega postopka pa bi lahko bistveno vplivala na sklep o izbiri kandidata, izreče za neveljavna ta postopek in sklep o izbiri kandidata, če pa ugotovi, da izbrani kandidat ne izpolnjuje predpisanih pogojev, bo izreklo za neveljaven samo sklep o izbiri kandidata, zavrneni kandidat pa izpolnjuje vse pogoje iz razpisa oziroma razglasa, se opravi ponovna izbira med prijavljenimi kandidati.

IV. POSEBNE DOLOČBE

V tem poglavju so v glavnem urejena naslednja vprašanja:

a) položaj delavcev v času, ko služijo vojaški rok v JLA (za čas takšne odsotnosti odsotnemu delavcu vse pravice in obveznosti mirujejo, delavcu je zagotovljena pravica, da se vrne v TOZD v 15 dneh po odslužitvi vojaškega roka),

b) položaj delavcev, v času, ko prevzamejo in stalno opravljajo določene funkcije, zaradi katerih morajo prekiniti delo v organizaciji združenega dela (za čas mandatne dobe morajo prenehati z delom v TOZD, po izteku mandatne dobe oz. funkcije pa imajo pravico, pridobiti si znova to lastnost in nastopiti delo v isti TOZD),

c) urejanje in obveznosti iz združenega dela delavcev v raznih oblikah delovnih skupnosti,

č) znaki za ugotovitev, kakšno delo se ne šteje za združeno delo po zakonu, (za takšno delo se ne šteje opravljanje del in nalog, ki po svoji naravi niso taka, da bi bilo treba v delovni organizaciji zanje ustanoviti posebno delovno mesto, delo pa ne traja več kot 30 dni v posameznem kolektorskem letu. Zakon določa, da se za opravljanje takšnih del in nalog sklene pogodba o delu.

d) vsebina in pravna narava delovne knjižice (delavec, ki si pridobi lastnost delavca v združenem delu, mora imeti delovno knjižico, ki je javna listina, z do sedaj določeno vsebino.

V. KAZENSKKE DOLOČBE

V kazenskih določbah so določene denarne kazni, s katerimi se kaznuje za prekršek TOZD in odgovorna oseba TOZD, če delavci s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih v združenem delu ne uredijo pravočasno pravic in obveznosti po določilih zakona ali pa jih uredijo v nasprotju z zakonom.

VI. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

Delavci morajo svoja medsebojna razmerja v združenem delu urediti z določbami zakona najkasneje do 1973. leta.

Iz navedenega je treba pripraviti predlog samoupravnega sporazuma, kar pomeni, da je treba presoditi, kaj v samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih, kaj v posamezne pravilnike, bodisi posamezne TOZD, bodisi v skupne za organizacijo in kaj naj s področja medsebojnih razmerij zaradi skupnega pomena zajame že samoupravni sporazum o združevanju in kaj morebitni skupni samoupravni sporazum.

Vse to pa je treba izdelati na podlagi kritične ocene sedanje samoupravne ureditvi s splošnimi akti in njene primernosti, ustreznosti ter učinkovitosti. Samoupravno normativno urejanje medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu ni več delirirana pristojnost, ki svojo vsebino in svoj obseg črpa iz konkretnih zakonskih pooblastil, temveč je v duhu ustavnih dopolnil organizirana pravica in dolžnost delavcev v TOZD in drugih organizacijah združenega dela.

Povzeto iz materiala in razprave na seminarju v Portorožu od 14. do 16. maja 1973 »O uveljavljanju zakonskih predpisov o združenem delu«.

M. P.

Glasilno delovne skupnosti veletrgovine »Mercator«, Ljubljana, Aškerčeva 3 — Izdaja centralni delavski svet veletrgovine »Mercator« — Izhaja enkrat mesečno — Ureja uredniški odbor: Edo Božič, Danilo Domajnko, Branko Gorjup, Kancijan Hvastija, Nada Lombardo, Marjan Pogačnik, Jože Rener, Janez Rozman, Mirko Rupelj, Stane Vrhovec, Ivanka Vrhovec — Glavni urednik: Marjan Pogačnik — Odgovorna urednica: Ivanka Vrhovec — Tiska: tiskarna »Toneta Tomšiča«, Ljubljana Oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov